

Etelä-Savon aluetalouskatsaus 2012

HANNA KAUTIAINEN | HANNA TARVAINEN (TOIM.)

Etelä-Savon Aluetalouskatsaus 2012

HANNA KAUTIAINEN

HANNA TARVAINEN (TOIM.)

RAPORTTEJA 90 | 2012
ETELÄ-SAVON ALUETALOUSKATSAUS 2012

Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Taitto: Hanna Kautiainen, Hanna Tarvainen

Kansikuva: Station MIR (hitaaja), ELVI – ELY-keskusten viestintäpalvelu (markkinat), Anne Kokkonen (tukit)

ISBN 978-952-257-621-7 (PDF)

ISSN-L 2242-2846

ISSN 2242-2854 (verkkajulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257-621-7

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

Sisältö

Johdanto	1
Väestön, työllisyyden ja kuntatalouden viimeaikaisia kehityspiirteitä Etelä-Savossa	2
Talous selvässä kasvussa vuonna 2011	4
Teollisuuden kasvu maan keskimääräistä nopeampaa vuonna 2011	6
Teknologiaeteollisuudella hyvä vuosi	8
Sahatavara- ja puutuoteteollisuuden liikevaihto kehittynyt maan keskimääräistä paremmin	9
Ympäristöalan yritysryhmä kasvoi vuonna 2011.....	10
Komposiitit ja pinnoitteet -yritysryhmän kasvu kääntyi laskuun.....	11
Rakentamisen voimakas kasvu taittunut?	12
Palvelualoilla liikevaihdon kasvu myös maan keskimääräistä nopeampaa	14
Majoitus- ja ravitsemisala tasaisessa kasvussa.....	16
Informaation ja viestinnän aloilla käänne parempaan	17
Kuljetus- ja varastointialoilla kasvu maan keskimääräistä nopeampaa - henkilöstömäärässä kasvu ei kuitenkaan näy.....	18
Tieteelliset ja tekniset palvelut kehittyvät koko maan tahtiin.....	19
Yritysten hallinto- ja tukipalveluiden kehitys myönteistä.....	20
Yksityisten ja julkisten SOTE-palveluiden kehitys eriytynyt	21
Kaupan ala kasvoi edelleen.....	22
Seutukunnissa tasaista kasvua.....	24
Mikkeli	25
Pieksämäki.....	26
Savonlinna	27
Liitteet.....	28

Johdanto

Etelä-Savon aluetaloustarkastus 2012 esittelee maakunnan tilaa ja viimeaikaista kehitystä. Tarkastus on yksi työkaluista maakunnan kehityksen seurannassa ja tulevaisuuden ennakkoinnissa. Vuosittain laadittavan tarkastuksen teossa on hyödynnetty viimeisimpiä saatavilla olevia tilastoaineistoja. Keskeisen osan tarkastusta muodostavat Tilastokeskukselta hankitut yritysten liikevaihdon, viennin ja henkilöstömäärän kehitystä kuvaavat indeksisarjat Etelä-Savon kannalta keskeisiltä toimialoilta ja yritysryhmistä. Tiedot ovat suhteellisen reaaliaikaisia, sillä ne yltävät vuoden 2012 maaliskuulle saakka.¹

Tarkastuksessa käsiteltävät toimialat ovat teollisuus, rakentaminen, kauppa ja palvelut, jonka alatoimialoja tarkastellaan tässä käsillä olevassa tarkastuksessa tarkemmin. Nyt mukana olevia toimialoja ovat terveys- ja sosiaalipalvelut, hallinto- ja tukipalvelut, ammatilliset, tieteelliset ja tekniset palvelut, kuljetus ja varastointi sekä informaatio ja viestintä.² Maakuntatasoisen tiedon ohella tarkastuksessa tarkastellaan myös Mikkelin, Pieksämäen ja Savonlinnan seutukuntien henkilöstömäärän ja liikevaihdon kehitystä.

Etelä-Savon aluetaloustarkastus 2012 on laadittu ELY-keskuksen TENHO-hankkeen ennakkointiosiossa. Tarkastuksen ovat koonneet ennakkointiasiantuntijat Hanna Kautiainen ja Hanna Tarvainen. Heidän lisäksään tekstien laatimiseen ovat osallistuneet Merja Toijonen ELY-keskuksesta sekä Markku Aholainen Etelä-Savon maakuntaliitosta.

¹ Aineistossa käytetyt käsitteet on kuvattu liitteessä 1.

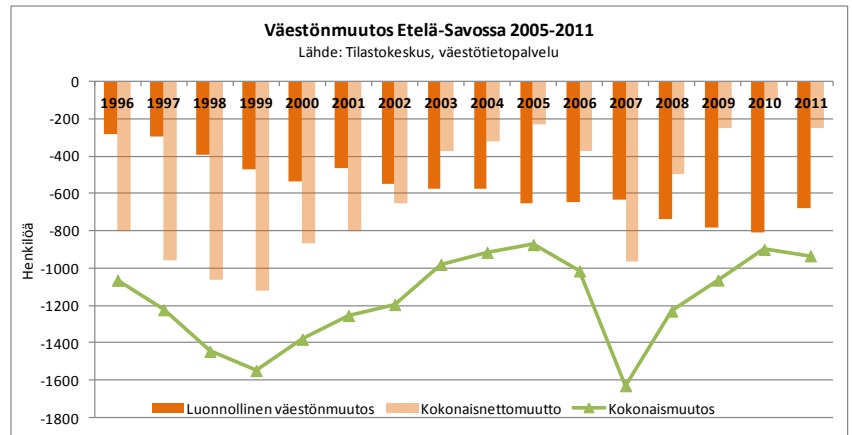
² Toimialojen tarkempi erittely on liitteessä 3.

Väestön, työllisyyden ja kuntatalouden viimeaikaisia kehityspiirteitä Etelä-Savossa

Muuttoliike tasoittumassa - maahanmuuttajien määrä nostaa Etelä-Savon väkilukua

Etelä-Savon alueen keskeinen ongelma on vinoutunut väestörakenne. Lähinnä koulutettujen nuorten poismuutto alueelta koulutuksen ja työpaikkojen perässä on vuosien mittaan vinouttanut väestön ikärakenteen pahasti. Ns. luonnollinen väestökehitys tuokin Etelä-Savon väkilukuun vuosittain ison loven. Aivan viime vuosina muuttoliike on saatu supistumaan. Vuosi 2010 oli siinä suhteessa paras.

Kaiken kaikkiaan vuonna 2011 Etelä-Savon väestö väheni 934 henkilöllä. Vaikka luonnollinen väestömuutos pieneni viime vuonna, poismuuttaneiden määrän kasvu vähensi väestömäärää kokonaisuudessaan. Vuonna 2010 kokonaisnettomuutto oli tarkastelujakson pienin (-101 henk.), mutta vuoden 2011 aikana maakunnasta poismuuttaneiden määrä kasvoi 252 henkilöön, mikä vastaa vuoden 2009 tasoa. Vuoden 2012 ensimmäisen puolen vuoden aikana kokonaisnettomuutto on ollut positiivinen nettosiirtolaisuuden kompensoidessa nettomaassamuuton aiheuttamaa muuttotappiota.

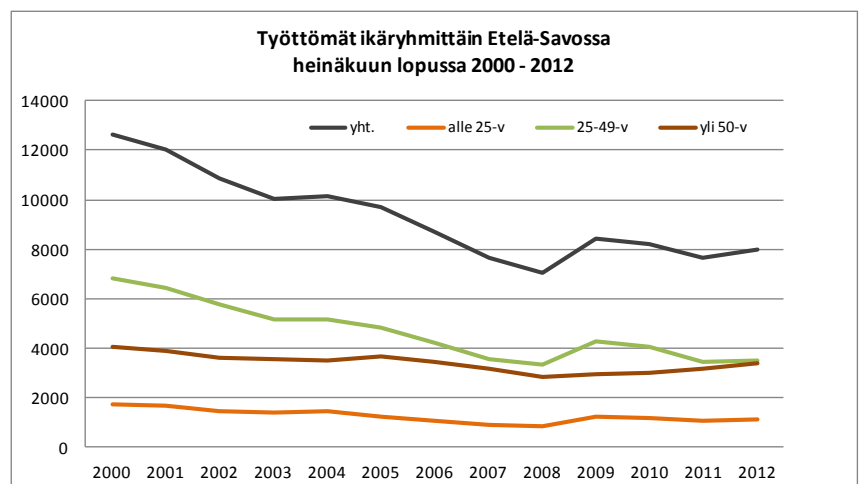

Haasteena työttömyyden kasvu

Työttömyys laski Etelä-Savossa aina vuoteen 2008 saakka, jolloin koettu taantuma nosti sen kasvuun. Työttömyys lähti alenemaan jo heti seuraavana vuonna. Nyt työttömien määrä on kuitenkin jälleen kasvanut vuoden 2011 heinäkuusta vuoden 2012 heinäkuuhun.

Työttömien kokonaismäärä heinäkuun lopussa oli 8000 henkilöä, mikä on 364 henkilöä enemmän kuin vuotta aiemmin. Kasvua on tapahtunut kaikissa ikäryhmissä. Suhteellisesti eniten vuoden aikana lisääntyivät yli

50-vuotiaiden ja alle 25-vuotiaiden työttömien määrät, 6,3 ja 6,1 prosenttia. Määrällisesti eniten työttömiä on kuitenkin 25–49-vuotiaiden ikäryhmässä (3514 henk.); heidän määränsä kasvoi noin 2 prosenttia vuodentakaisesta. Yli 50-vuotiaiden määrä on lähes yhtä suuri: 3378 henkilöä.

Kuntien talouden tila heikkeni vuonna 2011

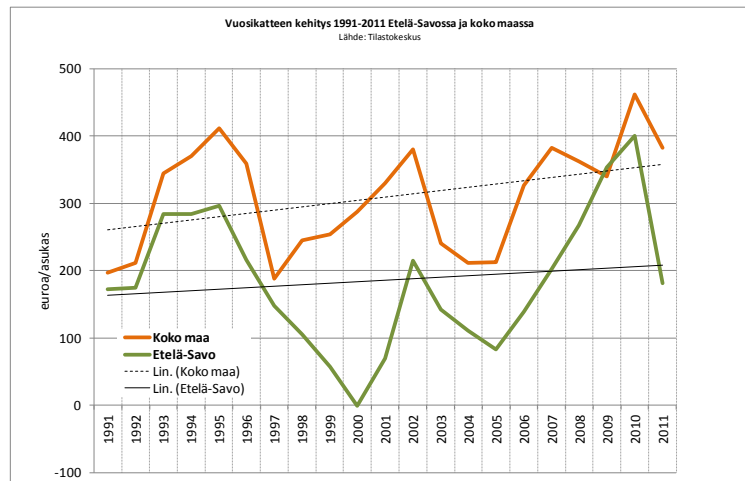
Markku Aholainen, Etelä-Savon maakuntaliitto

Etelä-Savon kuntien talouden tila vuoden 2011 tilinpäätösten tietojen perusteella heikkeni edellisestä vuodesta muuta maata enemmän. Erityisesti verotulojen ja valtionosuuksien kehitys oli vaatimaton. Toimintatuotot kasvoivat 280 milj. euroon (+0,7%) ja toimintakulut noin 990 milj. euroon (+4,7%). Verotuloja kertyi 465 milj. euroa (+1,8%) ja valtionosuuksia 356 milj. euroa (+2,2%). Käyttötulot (toimintatuotot+verotulot+valtionosuudet) kasvoivat siten 1011 milj. euroon (+1,7%).

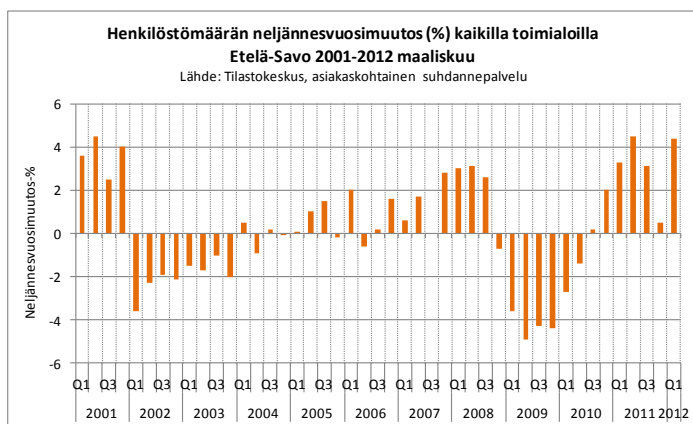
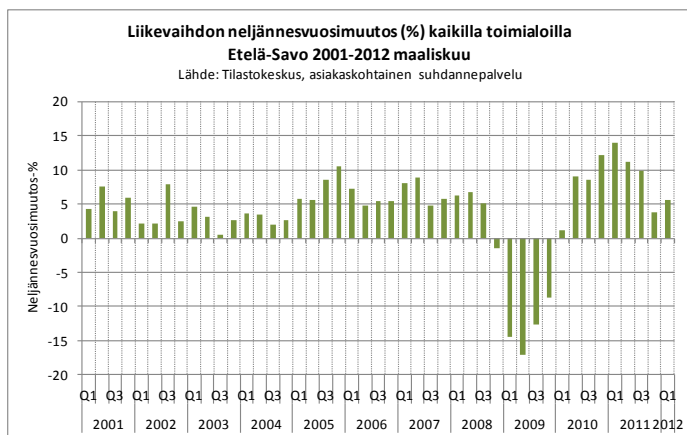
Vuonna 2011 Etelä-Savon kuntien vuosikate oli 181 euroa asukasta kohti, kun se edellisenä vuonna oli 400 euroa asukasta kohti. Koko maan kuntien vuosikate heikkeni 462 eurosta 383 euroon asukasta kohti. Etelä-Savon kuntien talouden kertynyt ylijäämä on 165 euroa asukasta kohti, kun se edellisenä vuonna oli 193 euroa asukasta kohti.

Etelä-Savon kuntien talouden näkymät ovat lähivuosina erittäin haasteelliset. Väestön ikääntymisestä johtuva voimakas palvelujen kysynnän määrän kasvu, työllisyyskehitys ja siitä seuraava verotulojen kehitys vaikuttavat merkittävästi kuntien talouden tulevaisuuteen. Julkisen talouden tasapainottaminen kuntien valtionosuuksia supistamalla on Etelä-Savon kuntien talouden kannalta erityinen uhka.

Etelä-Savon osalta valmisteilla olevan kuntarakenneuudistuksen vaikutus ei oleellisesti paranna kuntien talouden tilannetta. Uudistuksen suurin merkitys tulisi olemaan sirpaloituneen palvelurakenteen kokoaminen vahvempien kuntien vastuulle. Ratkaisevaa on, miten sosiaali- ja terveystalouden järjestelyt saadaan toimiviksi niin, että lisääntyvään palvelujen kysyntään pystytään vastaamaan.

Talous selvässä kasvussa vuonna 2011

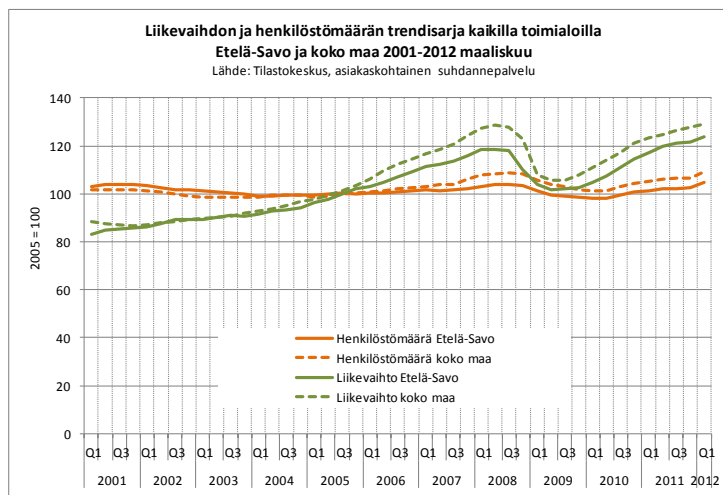
Kaikki toimialat (tol A-X)	
Toimipaikkoja 10 549 kpl	
Yritysten liikevaihto (1000 €) 2010	4 650 930
Liikevaihdon kasvu 2011 (%)	9,4
Yritysten henkilöstömäärä 2010	33 018
Henkilöstömäärän kasvu 2011 (%)	2,9
Liikevaihto/ henkilö 2010 (1000€)	141

Etelä-Savon kaikkien toimialojen suhdannekehitys on ollut varsin positiivista vuonna 2011. Liikevaihto lähti nopeasti taantuman jälkeiseen kasvuun, joka vain kiihtyi vuoden 2010 toisesta neljänneksestä alkaen. Vuonna 2011 liikevaihdon kasvu ensimmäisellä neljänneksellä oli peräti 14 prosenttia, toisella neljänneksellä 11,1 prosenttia ja kolmannella neljänneksellä 9,9 prosenttia edellisvuoden vastaaviin ajankohtiin verrattuna. Vuoden viimeisellä neljänneksellä liikevaihto kasvoi edelleen, mutta maltillisemmin ollen 3,8 prosenttia vuoden 2010 loka-joulukuuhun verrattuna. Kuluvin vuoden tammi-maaliskuussa kasvua oli 5,5 prosenttia.

Henkilöstömäärän osalta kehitys on ollut selvästi maltillisempaa.³ Vuoden 2010 kahden viimeisen neljänneksen aikana käynnistynyt

lievä positiivinen muutos vahvistui vuoden 2011 aikana, mutta hyvin maltillisesti. Viime vuoden viimeinen neljännes oli liikevaihdon tavoin kasvultaan alhainen. Neljännesvuosimuutosprosentit olivat vuoden 2011 tammi-maaliskuussa 3,3 prosenttia, huhti-kesäkuussa 4,5 prosenttia, heinä-syyskuussa 3,1 prosenttia ja loka-joulukuussa 0,5 prosenttia. Liikevaihdon tapaan kuluvin vuoden ensimmäinen neljännes näyttää piristymisen merkkejä kasvun ollessa 4,4 prosenttia.

Trendisarjatarkastelu osoittaa maakunnan kehityksen olevan hyvin samansuuntaista koko maahan nähden, joskin volyymiltaan pienempää. Liikevaihdon osalta on jo saavutettu taantumaa edeltävä taso.

³ Luvuissa ovat mukana niin yksityiset kuin julkiset yritykset ja yhteisöt sekä kolmannen sektorin toimijat.

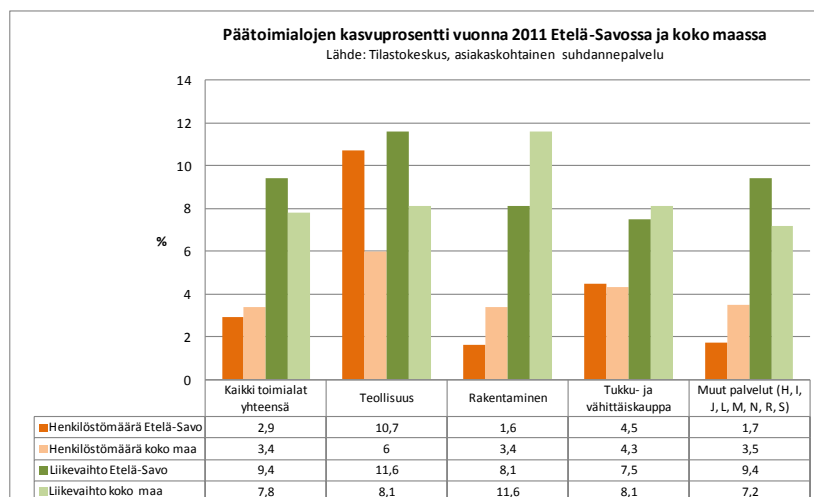
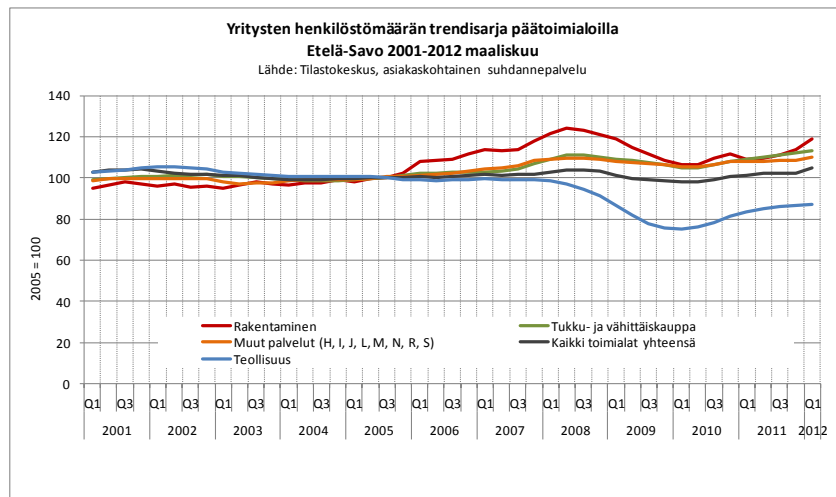
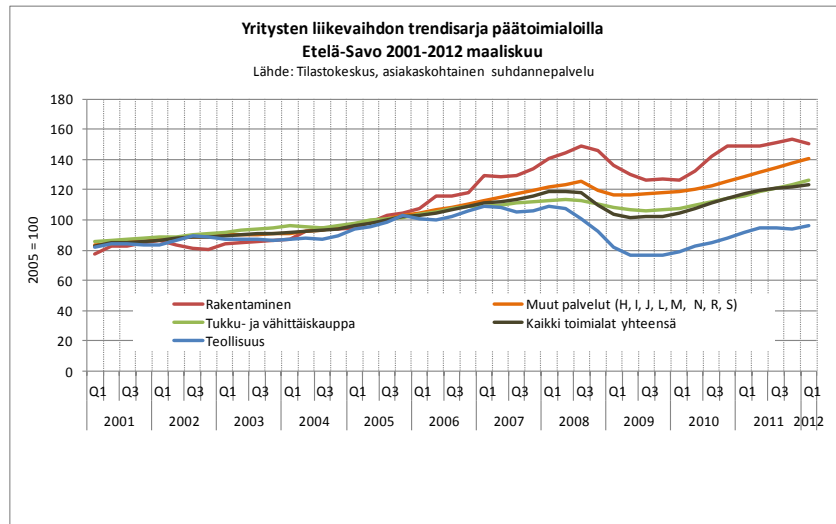
Palvelutoimialat voimakkaimmassa kasvussa

Etelä-Savon kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi vuonna 2011 maan keskimääräistä nopeammin. Päätoimialoista suhteellisesti eniten kasvoivat teollisuus ja palvelut.

Liikevaihdon mitattuna palvelutoimialat kasvoivat 9,4 prosentilla vuonna 2011, mikä on enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Trendisarjatarkastelu osoittaa palveluiden olevan suhteellisesti parhaimmassa kasvussa. Kaupanalan liikevaihto on kehittynyt päätoimialoista hitaiten, vuodesta 2010 vuoteen 2011 yhteensä 7,5 prosenttia.

Suhteellisesti suurin liikevaihdon kasvu vuodesta 2010 vuoteen 2011 on tapahtunut teollisuuden toimialalla niin henkilöstömäärällä (10,7 %) kuin liikevaihdon (11,6 %) mitattuna. Kasvu on ollut myös korkeampaa kuin koko maassa keskimäärin. Teollisuuden henkilöstömäärän kehitys on ollut ylivoimaisesti voimakkainta muihin toimialoihin verrattuna, mitä osataan selittää alan suurin henkilöstömäärän pudotus taantumavuonna 2009. Reippaasta kasvusta huolimatta teollisuudessa ei ole edelleenkään saavutettu taantumaa edeltävää tasoa.

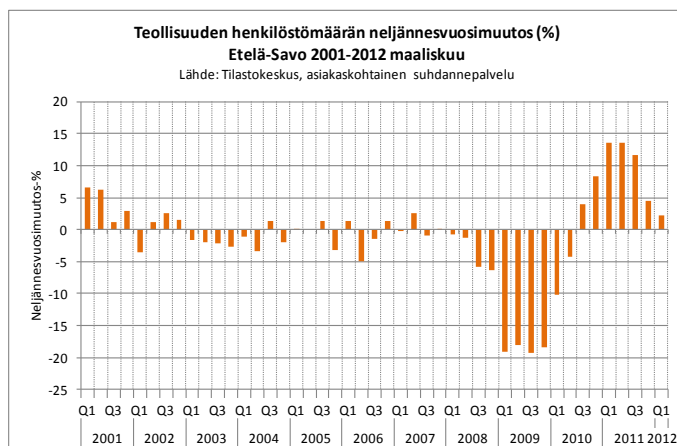
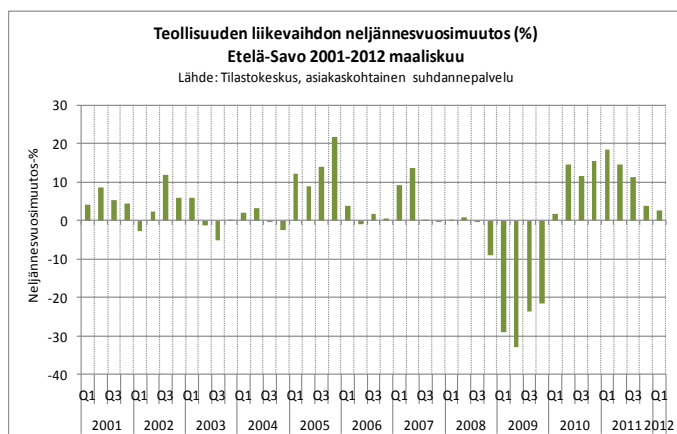
Rakennusalaalla kasvu on ollut päätoimialoista voimakkainta koko 2000-luvun ajan, mutta taantuma supisti myös rakentamisen volyymia. Vuonna 2011 kasvu näyttäisi jääneen hitaammaksi.

Kuva: Station MIR

Teollisuuden kasvu maan keskimääräistä nopeampaa vuonna 2011

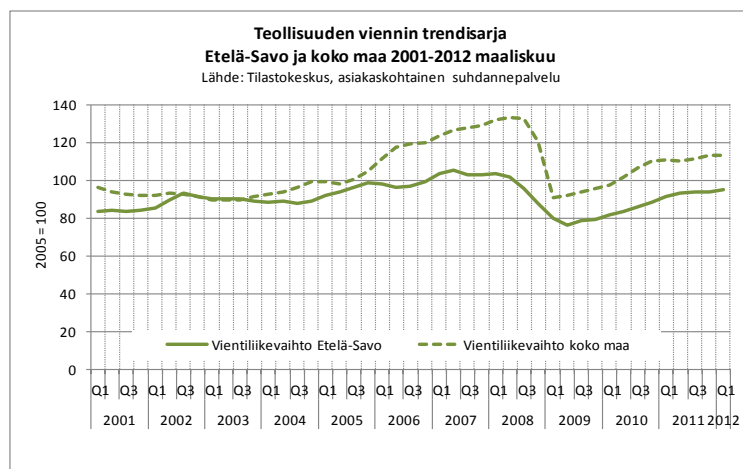
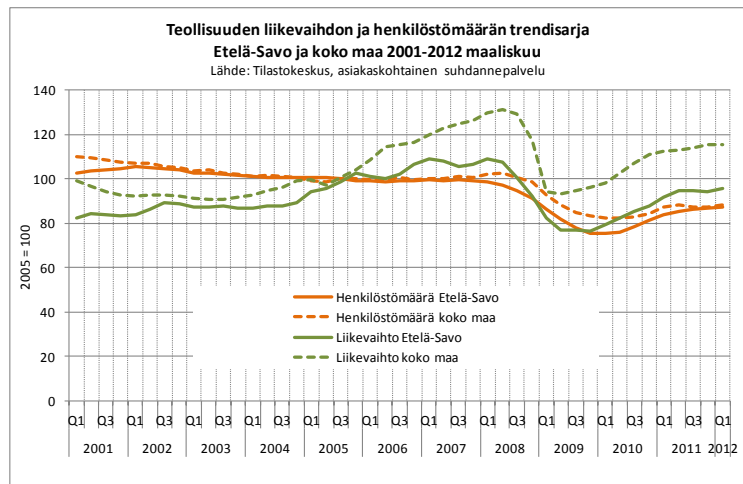
Teollisuus (tol C)	
Toimipaikkoja 751 kpl	
Yritysten liikevaihto (1000 €) 2010	1 313 205
Liikevaihdon kasvu 2011 (%)	11,6
Yritysten henkilöstömäärä 2010	7 576
Henkilöstömäärän kasvu 2011 (%)	10,7
Liikevaihto/ henkilö 2010 (1000 €)	173

Taantuma osui teollisuustoimialoille voimakkaasti, mutta nousuun ylettiin jo vuoden 2010 aikana. Vuoden 2011 alkupuolella liikevaihto ja henkilöstömäärä jatkoivat kasvuaan, joka tosin laantui vuoden lopulle tultaessa. Liikevaihdon neljännesvuosimuutosprosentit 2011 olivat ensimmäisellä neljänneksellä 18,3 prosenttia, toisella neljänneksellä 14,5 prosenttia, kolmannella neljänneksellä 11,4 prosenttia ja viimeisellä neljänneksellä 3,8 prosenttia edellisvuoden vastaaviin ajankohtiin verrattuna. Vastaavat muutosprosentit henkilöstömäärän osalta vuonna 2011 olivat 13,5 prosenttia, 13,6 prosenttia, 11,6 prosenttia ja 4,4 prosenttia. Koko maahan

nähdén toimialan neljännesvuosimuutosprosentit ovat olleet suurempia kuin koko maassa keskimäärin. Kuluva vuoden alussa liikevaihto kasvoi 2,5 prosenttia ja henkilöstömäärä 2,3 prosenttia vuoden 2011 ensimmäisestä neljänneksestä.

Kun tarkastellaan liikevaihdon ja henkilöstömäärän trendikehitystä, havaitaan, että henkilöstömäärän osalta Etelä-Savon kehitys on saavuttanut maan keskimääräisen tason. Liikevaihdon osalta koko maan volyymit ovat Etelä-Savoa suuremmat. Liikevaihtotrendin kehitys on ollut taantuman jälkeen koko maahan nähden maltillisempaa, ja nyt havaittu lievä kasvu nostaa sen lähemmäksi koko maan tasoa.

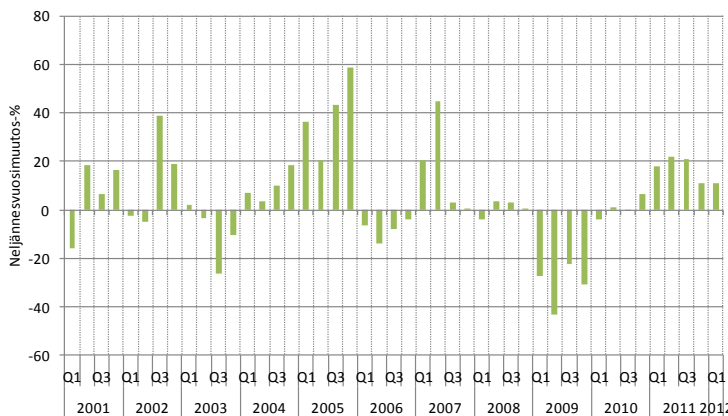
Myös vienti on kehittynyt positiivisesti vuoden 2011 aikana; neljännesvuosittain tarkasteltuna kasvu on ollut koko maata suurempaa. Trendisarjatarkestelu osoittaa, että vientiliikevaihto Etelä-Savossa on kehittynyt koko maan suuntaisesti, mutta volyymiltaan pienempänä. Viimeaikaisen kehityksen jatkuessa ero koko maahan on pienenemässä.

Teknologiaateollisuudella hyvä vuosi

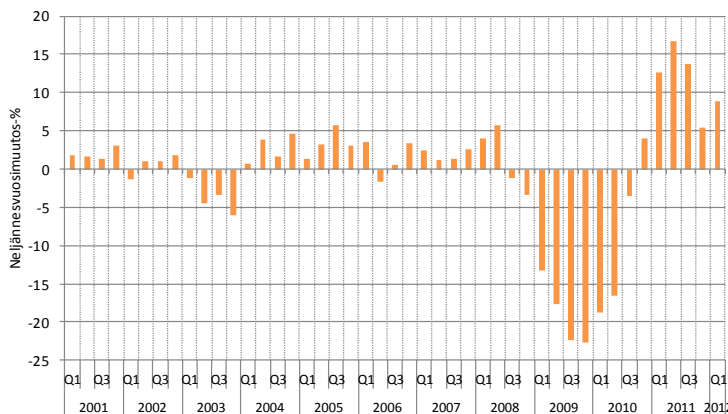
Teknologiaateollisuuden liikevaihdon neljännesvuosimuutos (%)
Etelä-Savo 2001-2012 maaliskuu

Lähde: Tilastokeskus, asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Teknologiaateollisuuden henkilöstömäärän neljännesvuosimuutos (%)
Etelä-Savo 2001-2012 maaliskuu

Lähde: Tilastokeskus, asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Teknologiaateollisuus (tol 24-30)	
Toimipaikkoja 241 kpl	
Yritysten liikevaihto (1000 €) 2010	341 090
Liikevaihdon kasvu 2011 (%)	17,7
Yritysten henkilöstömäärä 2010	2 242
Henkilöstömäärän kasvu 2011	11,9
Viennin kasvu 2011 (%)	12,9
Liikevaihto/ henkilö 2010 (1000 €)	151

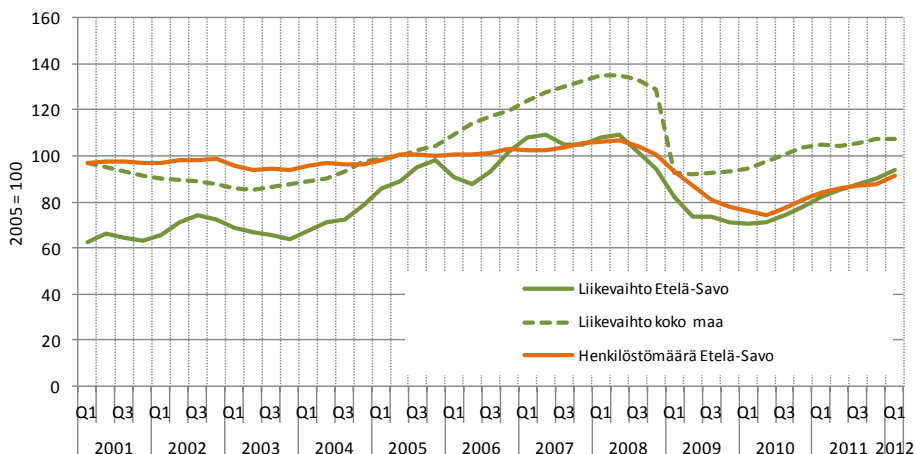
Teknologiaateollisuuden toimialoilla liikevaihdon kehitys vahvistui vuonna 2011: vuositasolla kasvua kertyi 17,7 prosenttia. Kuluvaan vuoden tammi-maaliskuussa liikevaihtoa kertyi 10,8 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Myös viennin kehitys muuttui positiiviseksi vuoden 2011 ensimmäisen neljänneksen jälkeen. Koko vuonna toimialan vienti lisääntyi 12,9 prosenttia edellisvuodesta. Kasvu oli nopeampaa kuin maassa keskimäärin. Myönteinen kehitys jatkui kuluvaan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä viennin arvon noustessa 29,5 prosenttia vuoden 2011 vastaavasta ajankohdasta.

Teknologiaateollisuuden henkilöstömäärä oli kasvussa koko vuoden 2011 ja lisäystä edellisvuoteen verrattuna tuli 11,9 prosenttia. Vuoden 2012 ensimmäinen neljänneskin lupaili hyvää, kun teknologiaateollisuuden henkilötyövuosia kertyi 8,8 prosenttia vuoden takaista

enemmän.

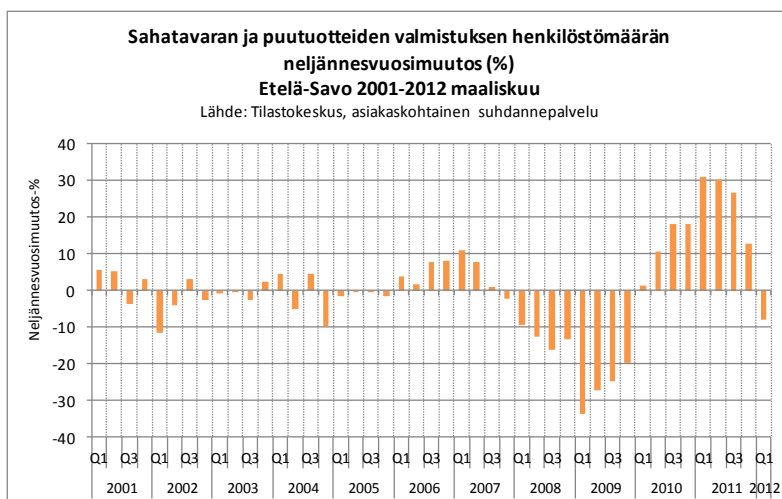
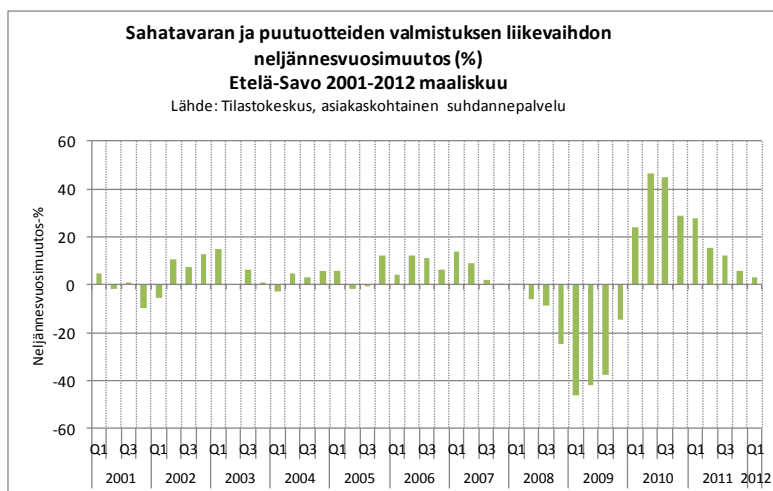
Teknologiaateollisuuden liikevaihdon ja henkilöstömäärän trendisarja
Etelä-Savo ja koko maa 2001-2012 maaliskuu

Lähde: Tilastokeskus, asiakaskohtainen suhdannepalvelu

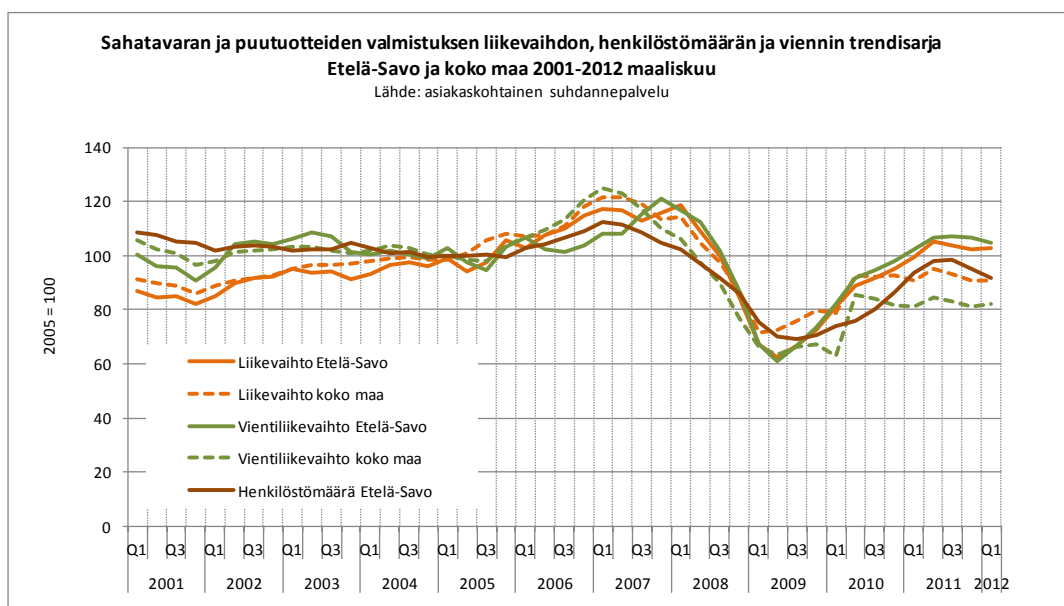
Sahatavara- ja puutuoteteollisuuden liikevaihto kehittynyt maan keskimääräistä paremmin

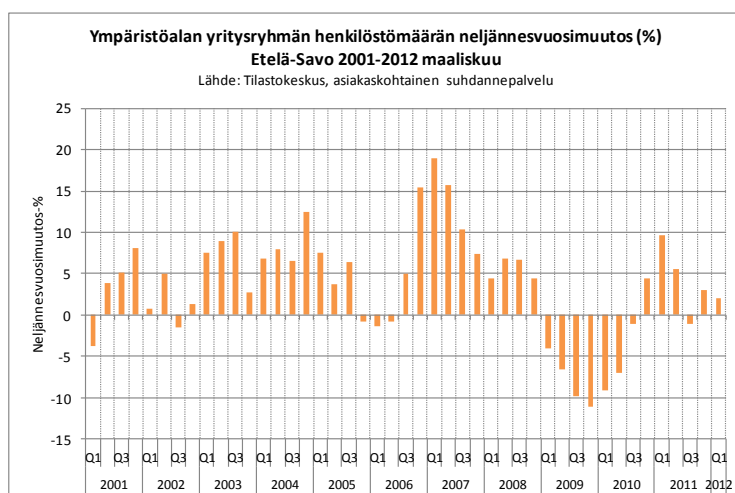
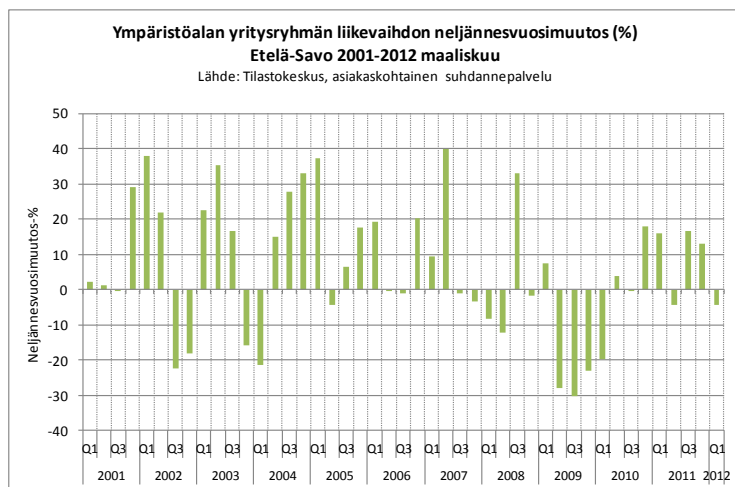
Sahatavaran ja puutuotteiden valmistus (tol 16)	
Toimipaikkoja 142 kpl	
Yritysten liikevaihto (1000 €) 2010	414 354
Liikevaihdon kasvu 2011 (%)	14,9
Yritysten henkilöstömäärä 2010	2 188
Henkilöstömäärän kasvu 2011 (%)	24,8
Viennin kasvu 2011 (%)	14,5
Liikevaihto/ henkilö 2010 (1000 €)	200

Sahatavaran ja puutuotteiden valmistuksen liikevaihto on ollut taantumien jälkeen maan keskimääräistä paremmalla kasvu-uralla. Vuoden 2012 ensimmäisellä neljänneksellä kasvua kertyi 3 prosenttia enemmän kuin viime vuoden tammi-maaliskuussa. Myös viennin arvo lisääntyi vuonna 2011 edellisvuoteen verrattuna 14,5 prosenttia. Kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa vienti lisääntyi 2,5 prosenttia vuotta aiemmasta. Henkilöstömäärän kehitys on sahatavara- ja puutuoteteollisuudessa ollut erittäin hyvässä kasvussa vuosina 2010 ja 2011. Vuoden 2011 kahdella ensimmäisellä neljänneksellä henkilöstömäärä kasvoi yli 30 prosenttia. Kasvu kuitenkin

tasaantui vuoden loppua kohden. Kuluvan vuoden puolelle tultaessa tapahtui notkahdus, ja toimialan henkilöstömäärä väheni 7,9 prosenttia vuoden takaisesta.

Ympäristöalan yritysryhmän liikevaihto kasvoi vuonna 2011

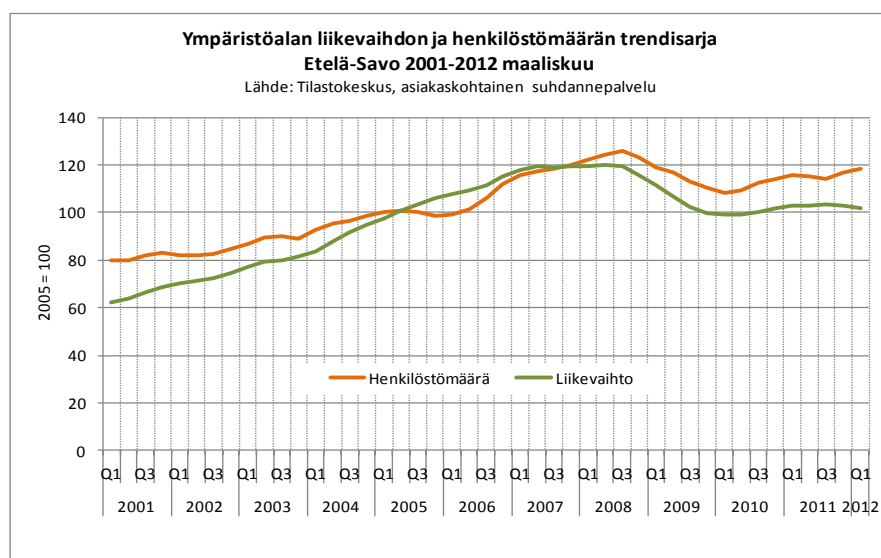
mi-maaliskuusta.

Ympäristöalan yritysryhmä	
Yrityksiä 55 kpl	
Yritysten liikevaihto 2010 (1000 €)	87 399
Liikevaihdon kasvu 2011 (%)	10,4
Yritysten henkilöstömäärä 2010	530
Henkilöstömäärän kasvu 2011 (%)	4,1
Liikevaihto /henkilö 2010 (1000€)	164,9

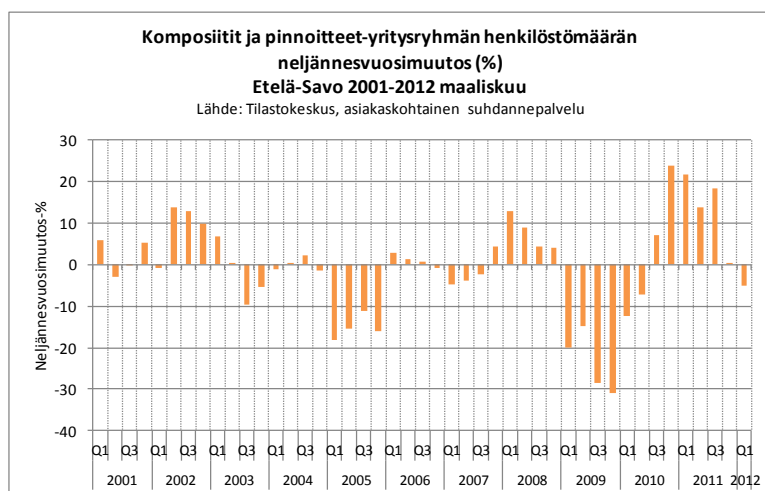
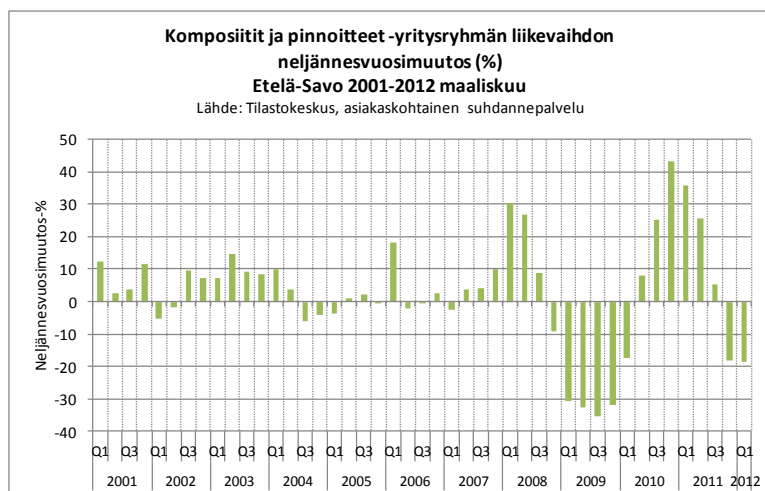
Ympäristöalalla toimivat yritykset muodostavat yhden Etelä-Savon erityisosaamisalueen. Ne eivät sellaisenaan muodosta omaa tilastollista toimialaa vaan tiedot perustuvat Tilastokeskuksen ELY-keskuksen yritysasiantuntijoiden määrittelemien yritysryhmien pohjalta tekemiin poimintoihin.

Ympäristöalan yritysryhmän liikevaihto notkahti vuoden 2011 toisella neljänneksellä kääntyen taas kasvu-uralle loppuvuodeksi. Koko vuoden kasvuksi kertyi 10,4 prosenttia. Vuosi 2012 alkoi negatiivisissa merkeissä, kun liikevaihto supistui 4,5 prosenttia vuotta aiemmasta.

Ympäristöryhmän henkilöstömäärän kasvu on tasaantunut vuonna 2011. Koko vuonna yritysryhmän henkilöstö lisääntyi 4,1 prosenttia edellisvuodesta. Kuluvaan vuoteen puolelle tultaessa henkilöstömäärä kasvoi edelleen 2 prosenttia edellisen vuoden tammi-maaliskuusta.

Komposiitit ja pinnoitteet -yritysryhmän kasvu kääntyi laskuun

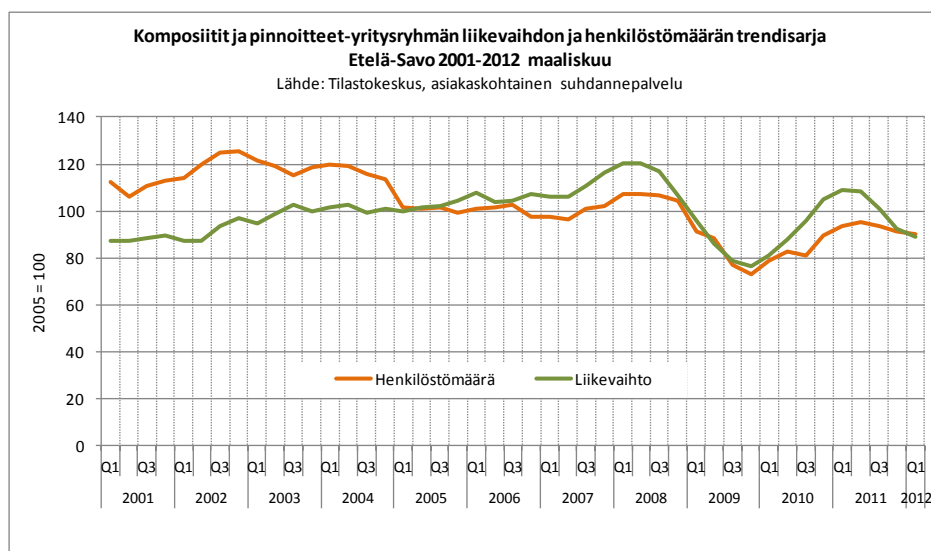
mutta pysähtyi vuoden lopussa. Kehitys synkistyi kuluvan vuoden alussa, kun yritysryhmän henkilöstömäärä supistui 5,1 prosenttia vuoden takaisesta.

Komposiitit ja pinnoitteet -yritysryhmä	
Yrityksiä 38 kpl	
Yritysten liikevaihto 2010 (1000 €)	77 088
Liikevaihdon kasvu 2011 (%)	11,2
Yritysten henkilöstömäärä 2010	460
Henkilöstömäärän kasvu 2011 (%)	13
Liikevaihto /henkilö 2010 (1000€)	167,6

Komposiitit ja pinnoitteet -yritysryhmä on ympäristöalan lisäksi maakunnallisesti merkittävä erityisosaamisala. Myöskään se ei muodosta omaa tilastollista toimialaa vaan tiedot perustuvat Tilastokeskuksen tekemiin pömintoihin.

Komposiitit ja pinnoitteet – yritysryhmän positiivinen kehityskulku taittui loppuvuonna 2011. Yritysryhmän liikevaihto kasvoi vielä kolmanteen vuosineljännekseen saakka, mutta kääntyi laskuun viimeisellä neljänneksellä. Laskusuuntaus jatkui kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, jolloin liikevaihto supistui 18,6 prosenttia vuot- ta aiemmasta tilanteesta.

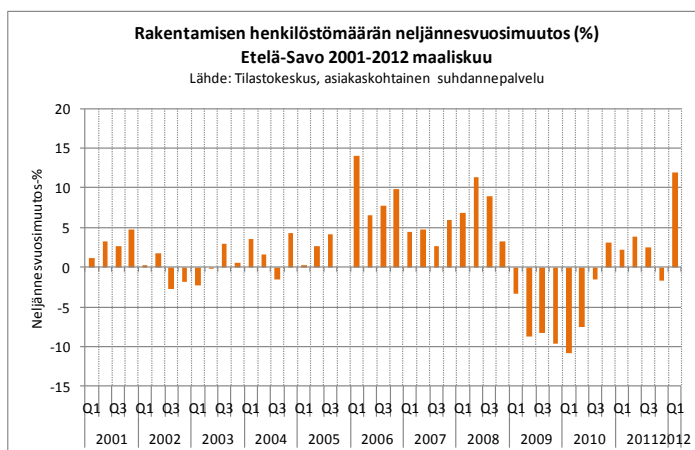
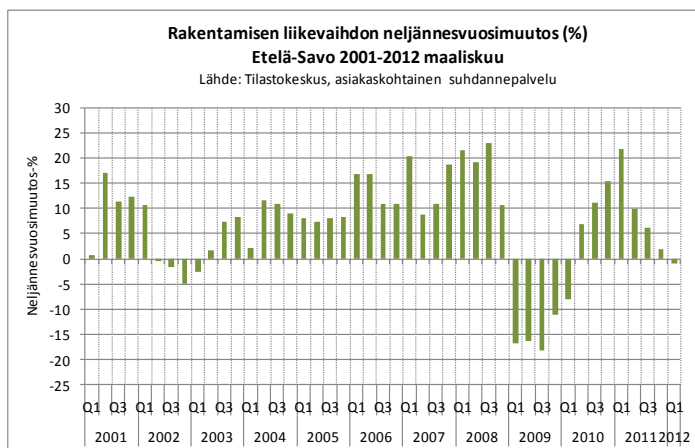
Henkilöstömäärän kehitys heikkeni liikevaihdon tavoin. Komposiitit ja pinnoitteet -yritysryhmän henkilöstömäärä kasvoi tasaisesti vuoden 2011 kolmannelle neljännekselle saakka,

Kuva: ELVI – Ely-keskusten viestintäpalvelut

Rakentamisen vahva kasvu taittunut?

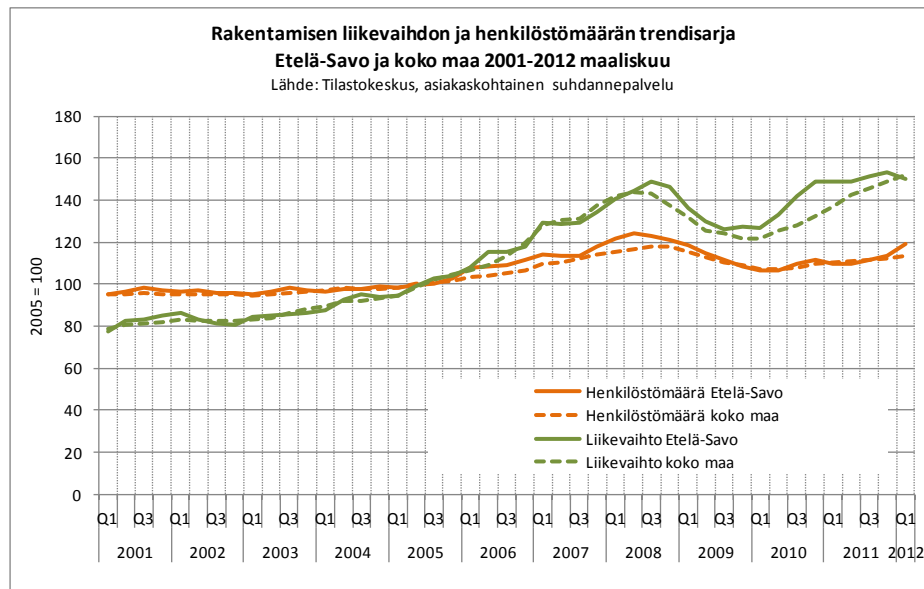
Rakentaminen (tol F)	
Toimipaikkoja 1303 kpl	
Yritysten liikevaihto (1000 €) 2010	495 983
Liikevaihdon kasvu 2011 (%)	8,1
Yritysten henkilöstömäärä 2010	3 388
Henkilöstömäärän kasvu 2011 (%)	1,6
Liikevaihto/ henkilö 2010 (1000 €)	146

Rakentaminen on ollut taantuman jälkeisessä kasvussa vuoden 2011 ensimmäiselle neljännekselle saakka, mutta loppuvuotta kohti kasvu supistui voimakkaasti. Henkilöstömäärä kääntyi uudelleen pienen laskuun vuoden viimeisellä neljänneksellä. Kehitys poikkesi maan keskimääräisestä kehityksestä, missä liikevaihdon osalta yllettiin lähes 8 prosenttiyksikköä ja henkilöstömäärän osalta kaksi prosenttiyksikköä suurempaan kasvuun.

Liikevaihdon neljännesvuosimuutosprosentit olivat Etelä-Savossa vuonna 2011 ensimmäisellä neljänneksellä 21,7 prosenttia, toisella neljänneksellä 9,9 prosenttia, kolmannella neljänneksellä 6,1 prosenttia ja viimeisellä neljänneksellä 1,8 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Henkilöstömäärä kehittyi puolestaan ensimmäisellä neljänneksellä 2,2 prosenttia, toisella neljänneksellä 3,9 prosenttia, kolmannella neljänneksellä 2,5 prosenttia ja viimeisellä neljänneksellä -1,7 prosenttia.

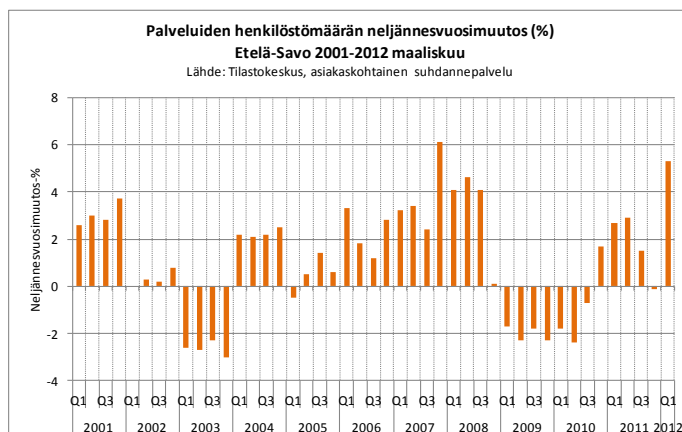
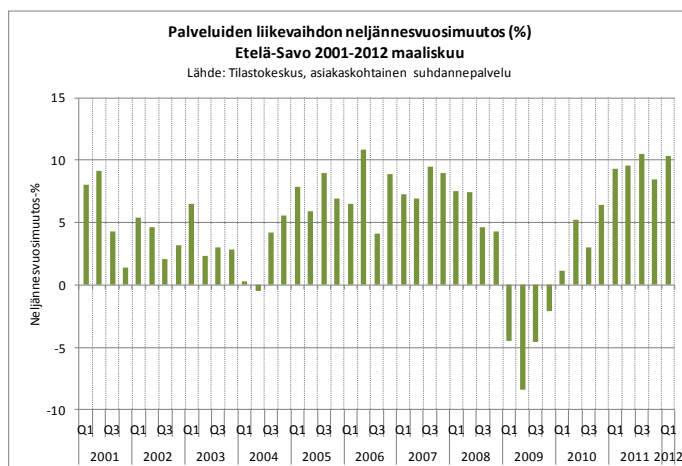
Trendisarjatarkastelun perusteella havaitaan, että rakennusalan liikevaihto on ollut Etelä-Savossa koko maata korkeammalla tasolla vuodesta 2008, mutta viimeaikainen kehitys on kääntänyt suuntaa ja tällä hetkellä ollaan samalla tasolla koko maan kehityksen kanssa. Henkilöstömäärä näyttäisi puolestaan kehittyneen maan keskimääräistä paremmin.

Kuva: Anne Kokkonen

Palvelualoilla liikevaihdon kasvu myös maan keskimääräistä nopeampaa

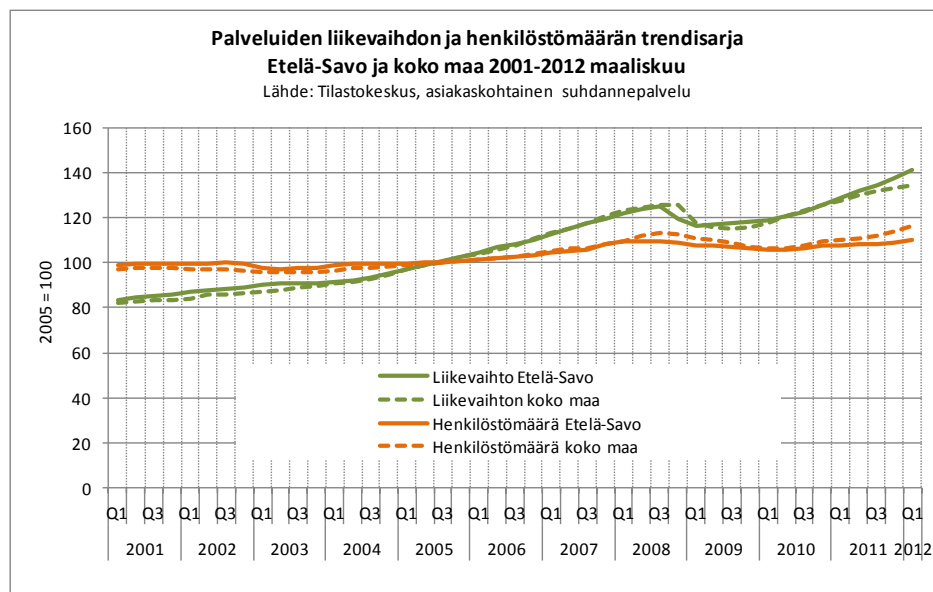

Palvelut (tol H-J, L-N, R-S)	
Toimipaikkoja 3514 kpl	
Yritysten liikevaihto (1000 €) 2010	827 134
Liikevaihdon kasvu 2011 (%)	9,4
Yritysten henkilöstömäärä 2010	9393
Henkilöstömäärän kasvu 2011 (%)	1,7
Liikevaihto/ henkilö 2010 (1000 €)	318

Palvelulojen liikevaihto on kehittynyt positiivisesti vuoden 2009 taantuman jälkeen. Liikevaihto kääntyi kasvuun heti 2010 ja nouseva kehitys on vain jatkunut vuonna 2011. Viime vuoden ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto kasvoi vuoden 2010 vastaavaan aikaan verrattuna 9,3 prosenttia, toisella neljänneksellä 9,6 prosenttia, kolmannella neljänneksellä 10,5 prosenttia ja viimeisellä neljänneksellä 8,5 prosenttia. Kun lukuja verrataan koko maan vastaaviin neljännesvuosimuutosprosentteihin, havaitaan, että Etelä-Savossa kasvu on ollut keskimäärin noin 2 prosenttiyksikköä nopeampaa. Tämä näkyy myös trendisarjatarkastelussa. Positiivinen kehitys on jatkunut myös kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, jolloin

liikevaihto kasvoi 10,3 prosenttia edellisvuodesta.

Henkilöstömäärän osalta kasvu on ollut Etelä-Savossa tasaisempaa ja jäänyt maan keskimääräistä pienemmäksi. Henkilöstömäärä väheni vuoden 2010 kolmannelle neljännekselle saakka, ja on sen jälkeen ollut varsin lievässä kasvussa. Vuonna 2011 henkilöstömäärä kasvoi ensimmäisellä (2,7 %), toisella (2,9 %) ja vielä kolmannelle (1,5 %) neljänneksellä, mutta laski viimeisellä neljänneksellä -0,1 prosenttia edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Kuluven vuoden alku näyttäisi palveluiden henkilöstömäärän osalta taas valoisammalta, sillä tammi-maaliskuussa henkilöstömäärä kasvoi 5,3 prosenttia.

Matkailuyrittäjien odotukset varsin positiiviset

Keväällä 2012 toteutetussa Etelä-Savon matkailubarometrissa valtaosa matkailuyrittäjistä arvioi yrityksensä suhdannetilanteen olevan joko parempi (36 %) tai pysyneen ennallaan (53 %) vuoden takaiseen verrattuna. Huonommaksi tilannetta luonnehti 12 prosenttia yrittäjistä. Kaiken kaikkiaan yritysten tilanne koettiin hieman positiivisempana kuin viime vuonna. Huomionarvoista on, että matkailuyrittäjien tilannearviot poikkesivat toisistaan aiempia vuosia enemmän.

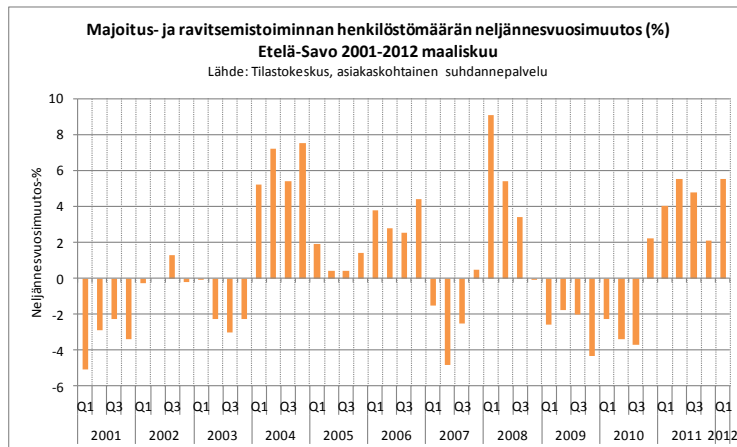
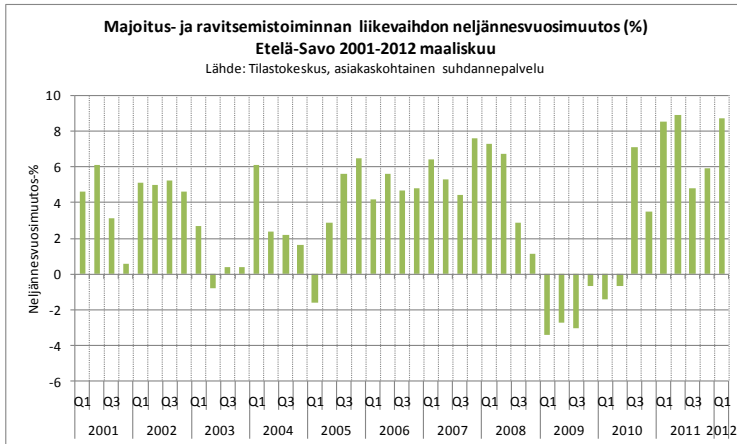
Matkailuyrittäjien lähitulevaisuuden näkymät tulevalle kesäkaudelle sekä vuodelle olivat kokonaisuudessaan positiivisia. Kaikkien vastaajien osalta sekä 6 että 12 kuukauden prosenttijakaumat olivat melko samanlaisia kuin nykytilanteen tapauksessa; suurin osa ennakoii tilanteen pysyvän ennallaan ja yli kolmannes tilanteen parantuvan. Heikkenevää tilannetta ennakoivien osuus molemmissa tapauksissa oli 12 prosenttia. Huolimatta yleisistä positiivisista tulevaisuusnäkymistä, vastaajien arviot tulevalle vuodelle olivat jopa seuraavien 6 kuukauden arvioita heikkommat. Täällä on nähtävissä matkailuyrittäjien tulevaisuutta koskeva epävarmuus.

Liikevaihdoltaan suurimmat yritykset (yli 1 000 000 euroa) näkivät kyselyajankohdan suhdannetilanteensa joko parantuvan tai pysyvän samana, kun taas liikevaihdoltaan pienimmät yritykset luonnehtivat matkailutoimintansa nykytilanteen useimmin pysyvän ennallaan tai huonommaksi. Erityisesti alle 25 000 euron vuotuisen liikevaihdon omaavat yritykset arvioivat nykytilanteen huonommaksi edellisvuoteen nähden (saldoluku -16).

Toimialoitain tarkasteltuna erityisesti ohjelma- ja majotuspalveluita harjoittavat yritykset arvioivat liikevaihdon kasvavan seuraavien 6 ja 12 kuukauden aikana (saldoluvut +60 ja +60). Mökkivuokraajien odotukset olivat heikoimmat (saldoluvut +17 ja +25). Viime vuoden tapaan yrittäjät eivät ennakointeja oleellisia muutoksia henkilöstömäärän kehityksessä lähitulevaisuudessa. Vastaajien arvioinnit matkailijamäärän kehityksestä olivat hieman maltillisemmat kuin edellisenä vuotena.

Etelä-Savon ELY-keskuksen ennakointihankkeen vuosittain toteuttaman matkailubarometrin tavoitteena on selvittää maakunnan matkailutoimintaa harjoittavien yritysten nykytilaa ja näkemyksiä lähitulevaisuudesta. Matkailubarometria on toteutettu vuosittain vuodesta 2009 alkaen. Tänä vuonna kyselyyn vastasi 79 yrittäjää (vastausprosentti 19).

Majoitus- ja ravitsemisala tasaisessa kasvussa

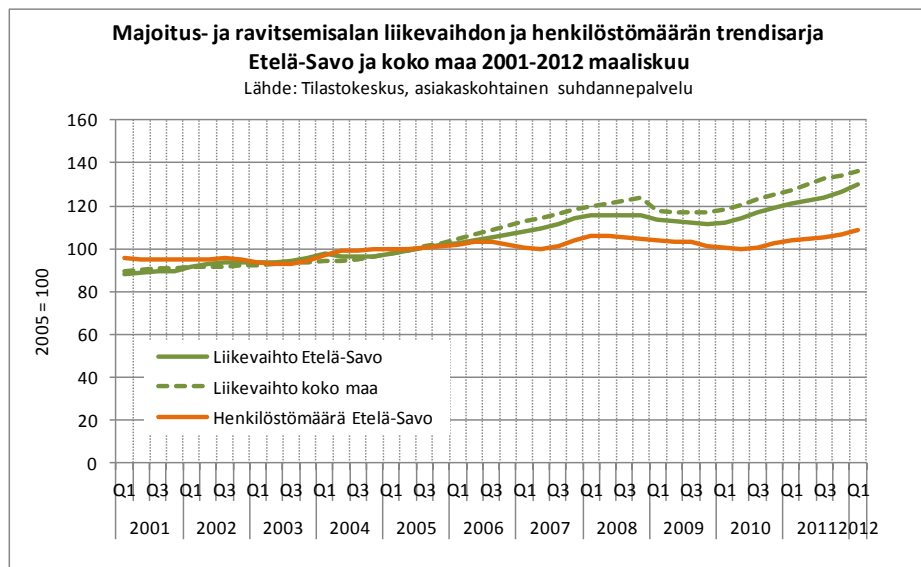
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (tol I)	
Toimipaikkoja 489 kpl	
Yritysten liikevaihto (1000 €) 2010	141 493
Liikevaihdon kasvu 2011 (%)	6,8
Yritysten henkilöstömäärä 2010	1645
Henkilöstömäärän kasvu 2011 (%)	4,1
Liikevaihto/ henkilö 2010 (1000 €)	86

Majoitus- ja ravitsemistoiminta on kasvatanut liikevaihtoaan Etelä-Savossa vuotta 2009 lukuunottamatta koko 2000-luvun. Myös viime vuonna alan liikevaihto on kehittynyt positiivisesti: koko vuonna 2011 toimialan liikevaihtoon kertyi lisäystä 6,8 prosenttia edellisvuodesta. Kuluven vuoden tammi-maaliskuussa liikevaihtoa kertyi jälleen lähes edellisen vuoden tapaan 8,7 prosenttia.

Alan henkilöstömäärä on ollut kasvussa vuoden 2010 viimeiseltä neljännekseltä saakka. Vuoden 2011 ensimmäisellä neljänneksellä kasvua edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna kertyi 4 prosenttia, toisella neljänneksellä 5,5 prosenttia, kolmannella neljänneksellä 4,8 prosenttia ja viimeisellä neljänneksellä 2,1

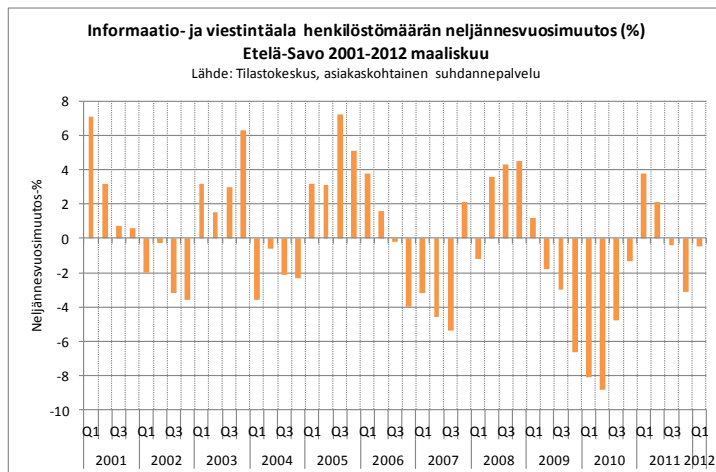
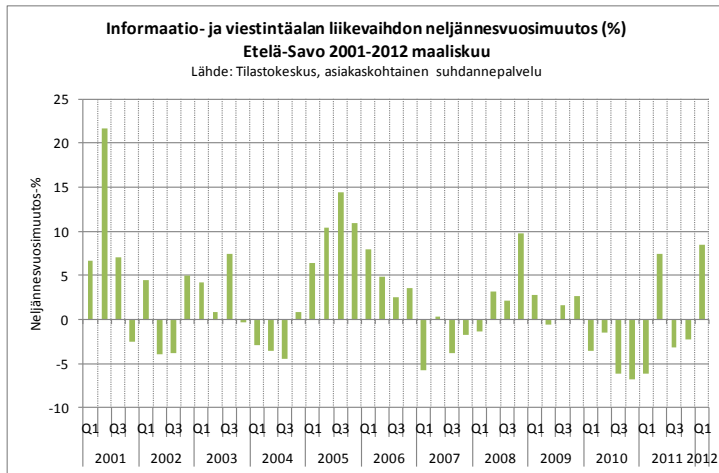
prosenttia. Vuositasolla lisäystä oli 4,1 prosenttia. Alkuvuonna kasvua kertyi maaliskuun loppuun mennessä 5,5 prosenttia.

Trendisarja näyttää Etelä-Savossa toteutuneen liikevaihdon kasvun olevan koko maata hitaampaa, joskin suunta on samankaltainen. Henkilöstömäärän trendi osoittaa liikevaihtoa maltillisempaa, joskin nousevaa kehitystä. Tilastokeskuksen liiketoimintakuvaaja-aineisto ei kuvaa koko totuutta Etelä-Savon majoitusliiketoiminnan tilanteesta, sillä maatilojen sivutoiminen vuokramökkimajoitus puuttuu näistä yritysrekisterein tiedoista kokonaan.

Informaation ja viestinnän aloilla käänne parempaan

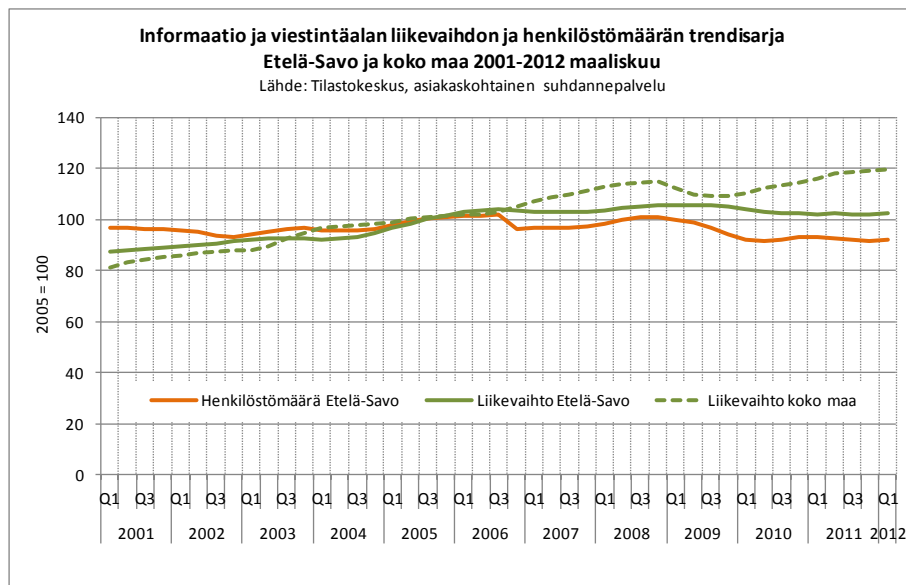
Informaatio ja viestintä (tol J)	
Toimipaikkoja 153 kpl	
Yritysten liikevaihto (1000 €) 2010	114 309
Liikevaihdon kasvu 2011 (%)	-0,9
Yritysten henkilöstömäärä 2010	772
Henkilöstömäärän kasvu 2011 (%)	0,5
Liikevaihto/ henkilö 2010 (1000 €)	148

Informaation ja viestinnän toimialojen liikevaihto notkahti vuonna 2010 4,6 prosenttia miinukselle. Negatiivinen kehitys jatkui vuonna 2011, mutta toisen neljänneksen poikkeava 7,5 prosentin kasvu hillitsi vuosiliikevaihdon laskun 0,9 prosenttiin. Kuluva vuoden tammi-maaliskuussa tapahtui käänne parempaan liikevaihdon lisääntyessä 8,5 prosenttia vuotta aiemmasta.

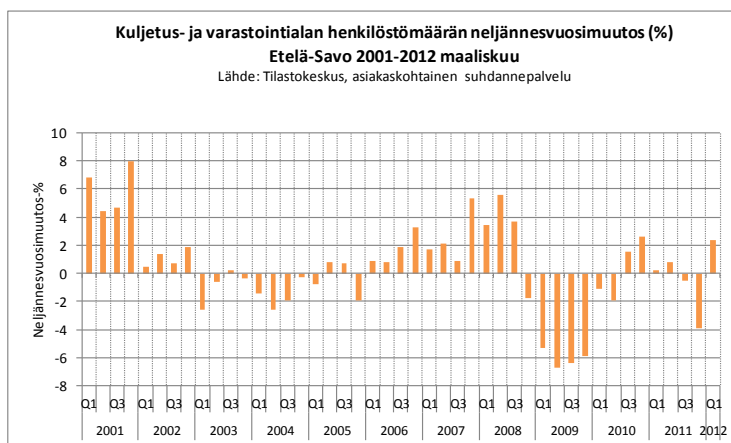
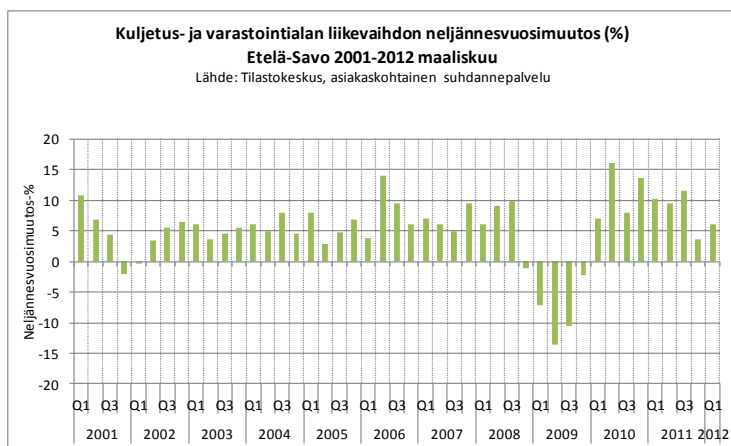
Toimialojen henkilöstömäärä on ollut laskusuunnassa vuosina 2009 ja 2010. Liikevaihdon kehityksestä poiketen vuoden 2011 kaksi ensimmäistä neljännestä olivat henkilöstömäärän kannalta myönteisiä, mutta käänne huonompaan tapahtui vuoden puolivälissä. Vuositasolla henkilöstömäärä kuitenkin kasvoi 0,5 prosenttia edellisvuodesta. Vuoden 2012 ensimmäisellä neljänneksellä henkilöstömäärä oli -0,5 prosenttia alaisempi kuin vastaavaan aikaan vuotta aikaisemmin.

Trendisarjastarkastelu osoittaa, että liikevaihdon osalta Etelä-Savossa ollaan lähes vuoden 2005 tasolla ja henkilöstömäärän osalta hiukan sen alapuolella. Ero koko maan liikevaihdon kehitykseen on vain kasvanut.

Trendisarjastarkastelu osoittaa, että liikevaihdon osalta Etelä-Savossa ollaan lähes vuoden 2005 tasolla ja henkilöstömäärän osalta hiukan sen alapuolella. Ero koko maan liikevaihdon kehitykseen on vain kasvanut.

Kuljetus- ja varastointialoilla kasvu maan keskimääräistä nopeampaa - henkilöstömäärässä kasvu ei kuitenkaan näy

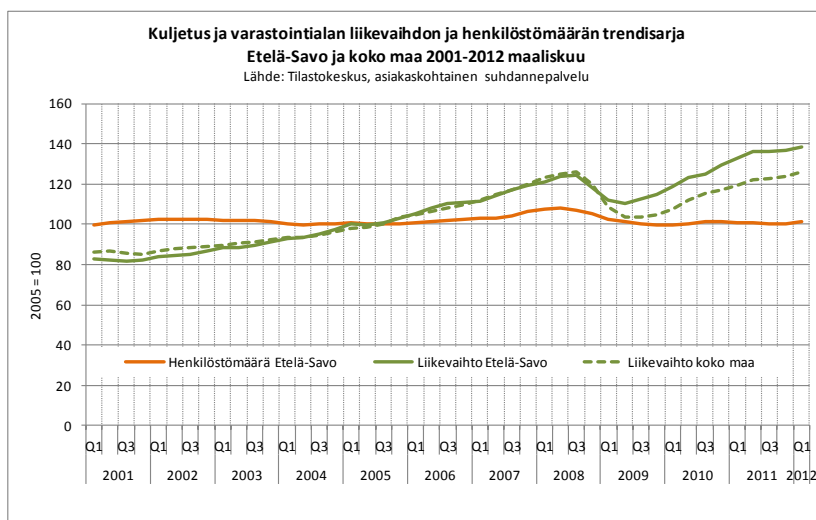
Kuljetus ja varastointi (tol H)	
Toimipaikkoja 804 kpl	
Yritysten liikevaihto (1000 €) 2010	233 599
Liikevaihdon kasvu 2011 (%)	8,5
Yritysten henkilöstömäärä 2010	2786
Henkilöstömäärän kasvu 2011 (%)	-0,9
Liikevaihto/ henkilö 2010 (1000 €)	84

Kuljetuksen ja varastoinnin toimialoilla liikevaihto on kehittynyt positiivisesti koko 2000-luvun aina vuoteen 2009 saakka. Tuolloin liikevaihto väheni lähes 9 prosenttia edellisvuoteen nähden. Trendisarjatarkastelu osoittaa kuitenkin, että taantumasta huolimatta liikevaihto on pysytellyt koko maata korkeammalla tasolla kyseisestä vuodesta alkaen.

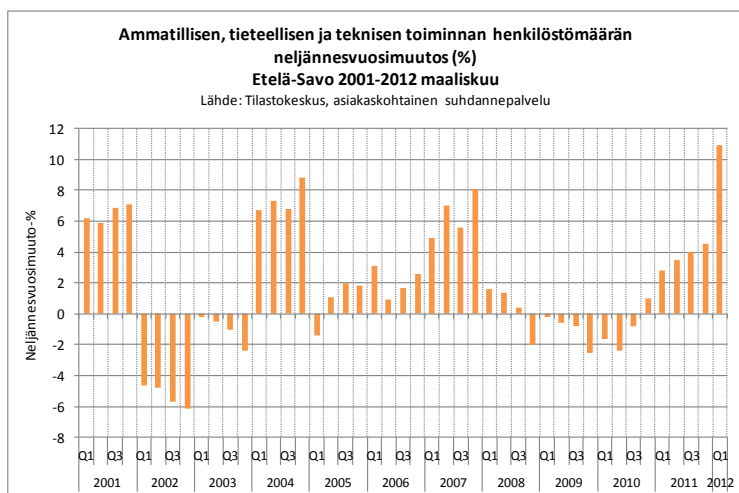
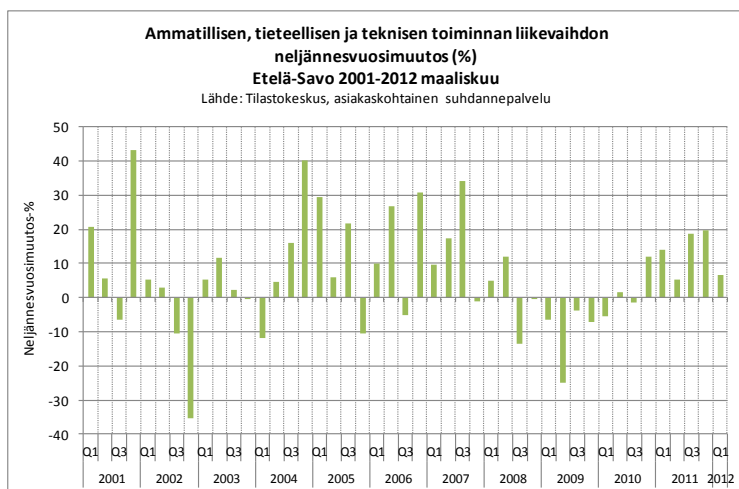
Liikevaihdon kehitys on ollut kasvussa vuoden 2010 ensimmäiseltä neljännekseltä saakka, ja jatkui koko viime vuoden. Kasvua kertyi vuonna 2011 ensimmäisellä neljänneksellä 10,3 prosenttia, toisella neljänneksellä 9,4 prosenttia, kolmannella neljänneksellä 11,5 prosenttia ja viimeisellä neljänneksellä 3,7 prosenttia. Kasvu jatkui vielä kuluvan

vuoden tammi-maaliskuussa: lisäystä kertyi 6,1 prosenttia vuoden 2011 vastaavaavasta ajankohdasta.

Teollisuuden toimialoista ja viennistä riippuvaisen kuljetuksen ja varastoinnin henkilöstömäärä notkahti vuonna 2009 eikä toimialan henkilöstömäärässä ole tapahtunut taantumien jälkeen suurta muutosta. Vuonna 2011 henkilöstömäärä kehittyi ensimmäisellä neljänneksellä 0,2 prosenttia ja toisella neljänneksellä 0,8 prosenttia. Kolmannella ja viimeisellä neljänneksellä toimialan henkilöstömäärä väheni -0,5 prosenttia ja -3,9 prosenttia vuotta aiemmista vastaavista ajanjaksoista. Kokonaisuutena vuonna 2011 henkilöstömäärä jäi -0,9 prosenttia edellisvuotta alhaisemmaksi. Näkymät kirkastuivat vuoden 2012 tammi-maaliskuussa henkilöstömäärän kasvaessa 2,4 prosenttia vuotta aiemmasta.

Tieteelliset ja tekniset palvelut kehittyvät koko maan tahtiin

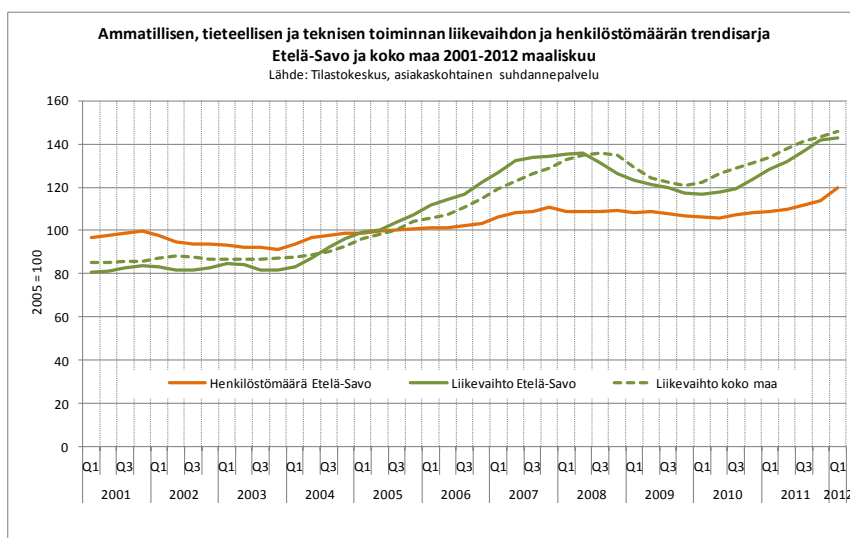

maaliskuussa 2,8 prosenttia, huhti-kesäkuussa 3,5 prosenttia, heinä-syyskuussa 4,0 prosenttia ja loka-joulukuussa 4,5 prosenttia. Vuositasolla toimialan henkilöstömäärä kasvoi 3,7 prosenttia vuodesta 2010. Vuoden 2012 ensimmäisellä neljänneksellä kasvua vuodentakaiseen verrattuna kertyi jo 10,9 prosenttia.

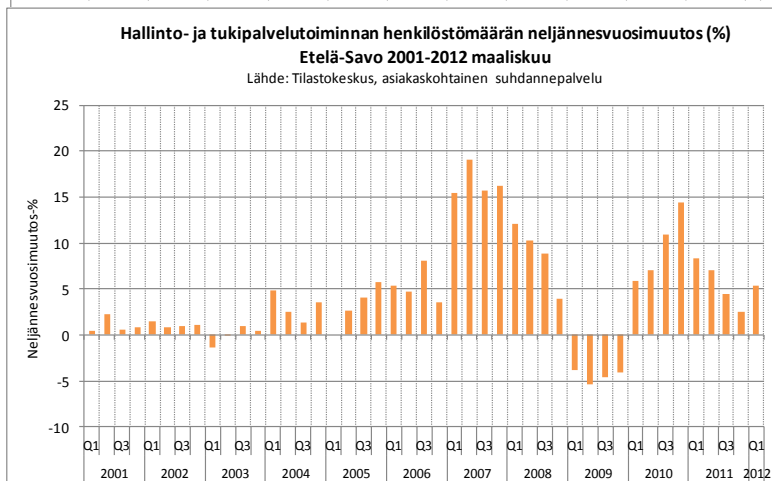
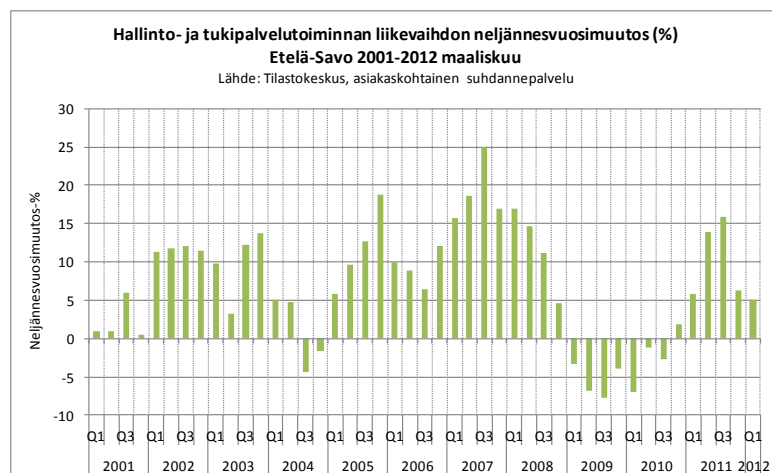
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (tol M)	
Toimipaikkoja 673 kpl	
Yritysten liikevaihto (1000 €) 2010	145 479
Liikevaihdon kasvu 2011 (%)	14,4
Yritysten henkilöstömäärä 2010	1397
Henkilöstömäärän kasvu 2011 (%)	3,7
Liikevaihto/ henkilö 2010 (1000 €)	104

Ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan yritysten liikevaihto kasvoi vuonna 2011 tuntuvasti (14,4 %). Neljänneksittäin tarkasteltuna liikevaihto lisääntyi vuoden 2011 tammi-maaliskuussa 13,9 prosenttia vuotta aiemmasta. Huhti-kesäkuussa kasvu tasaantui 5,4 prosenttiin noustakseen taas heinä-syyskuussa 18,8 prosentin lukemiin. Toimialan liikevaihtoon kertyi vielä loka-joulukuussa reipas 19,6 prosentin kasvu vuoden 2010 viimeiseen neljänneksen verrattuna. Kuluvaan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kasvua kertyi edelleen 6,7 prosenttia. Trendisarjatarkastelu osoittaa alan liikevaihdon kehityksen saavuttaneen koko maan keskimääräisen kehityksen.

Henkilöstömäärä oli kasvussa koko vuoden 2011. Lisäystä edellisvuoden vastaaviin neljänneksiin kertyi tammi-

Yritysten hallinto- ja tukipalveluiden kehitys myönteistä

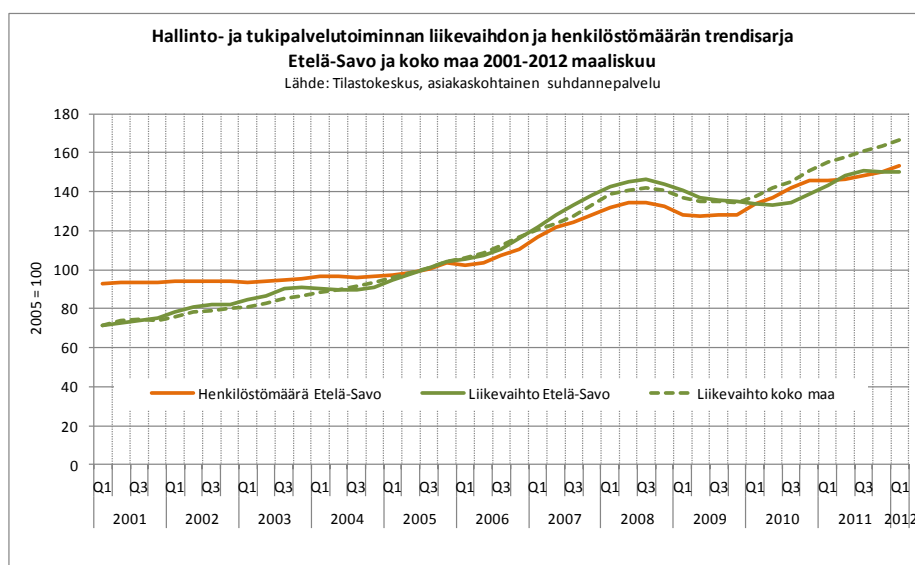

Hallinto- ja tukipalvelutoiminta (tol N)	
Toimipaikkoja 360 kpl	
Yritysten liikevaihto (1000 €) 2010	79 894
Liikevaihdon kasvu 2011 (%)	10,7
Yritysten henkilöstömäärä 2010	1416
Henkilöstömäärän kasvu 2011 (%)	5,5
Liikevaihto/ henkilö 2010 (1000 €)	56

Hallinto- ja tukipalvelutoimintojen liikevaihdon kehitys oli tarkastelujaksolla positiivista vuoteen 2009 saakka. Liikevaihto kääntyi kasvuun vuoden 2010 viimeisellä neljänneksellä. Vuonna 2011 kasvu kertyi ensimmäisellä neljänneksellä 5,8 prosenttia, toisella neljänneksellä 13,9 prosenttia, kolmannella neljänneksellä 15,9 prosenttia ja viimeisellä neljänneksellä 6,3 prosenttia vuotta aiemmasta. Koko vuonna kasvu kertyi edellisvuoteen nähden 10,7 prosenttia. Kasvu jatkui myös kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, tosin hiukan maltillisempaan. Trendisarja kertoo liikevaihdon kehittyvän maan keskimääräistä hitaammin ja kääntyneen hienoiseen laskuun, kun koko maassa suuntaus

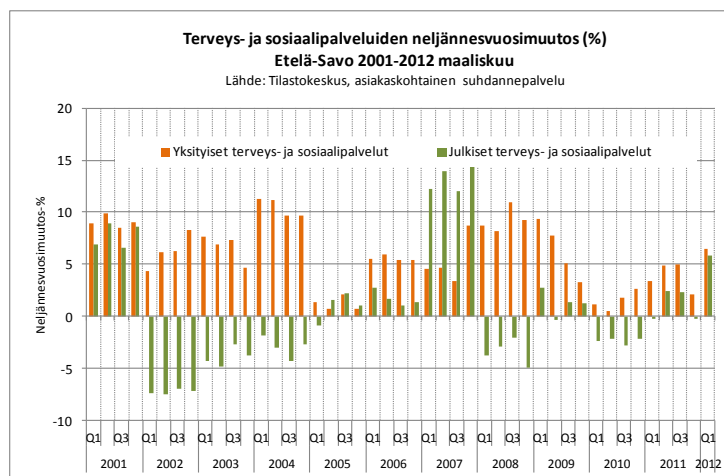
on kasvava.

Myös henkilöstömäärä oli laskusuunnassa vuonna 2009, mutta kääntyi kasvuun heti seuraavana vuonna. Myönteinen kehitys jatkui vuonna 2011: henkilöstömäärä kasvoi ensimmäisellä neljänneksellä 8,4, toisella neljänneksellä 7, kolmannella neljänneksellä 4,4 ja viimeisellä neljänneksellä 2,5 prosenttia vuotta aiemmista jaksoista. Koko vuonna kasvu kertyi 5,5 prosenttia. Positiivinen kehitys jatkui 2012 tammi-maaliskuussa, jolloin kasvu kertyi vuodentakaiseen 5,4 prosenttia. Henkilöstön kehitystä kuvaava trendi näyttäisikin varsin positiiviselta.

Yksityisten ja julkisten SOTE-palveluiden kehitys eriytynyt

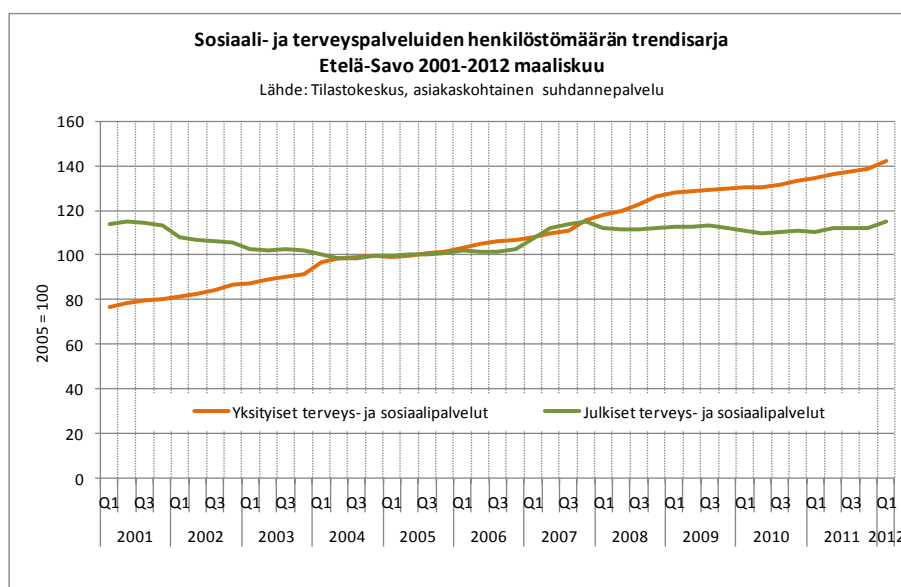
Terveys- ja sosiaalipalvelut (tol Q)	
Toimipaikkoja 514 kpl	
Yritysten liikevaihto (1000 €) 2010	111 719
Yritysten henkilöstömäärä 2010	1617
Henkilöstömäärän kasvu 2011 (%)	yks. 3,9, julk. 1,1
Liikevaihto/ henkilö 2010 (1000 €)	69

Yksityisten terveys- ja sosiaalipalveluiden henkilöstömäärä on kasvanut ripeästi koko tarkastelujakson ajan. Vuonna 2011 toimialalle kertyi henkilötyövuosia lähes 90 prosenttia enemmän kuin vuonna 2000. Vastaava kasvu julkisten toimijoiden osalta oli vajaat 9 prosenttia. Vuonna

2011 kasvuvauhti kiihtyi jonkin verran, kun kasvua edellisvuoteen verrattuna kertyi 3,9 prosenttia. Lisäystä kertyi ensimmäisellä neljänneksellä 3,4 prosenttia, toisella neljänneksellä 4,9 prosenttia, kolmannella neljänneksellä 5 prosenttia ja viimeisellä neljänneksellä 2,1 prosenttia vuotta aiemmista vastaavista ajanjaksoista. Vuoden 2012 tammi-maaliskuussa Etelä-Savon maakunnan yksityisten terveys- ja sosiaalipalveluiden henkilöstömäärä kasvoi 6,5 prosenttia vuotta aiemmasta.

Julkisten terveys- ja sosiaalipalveluiden henkilöstömäärä on kehittynyt yksityisen sektorin toimijoita vaihtelevammin. Tarkastelujakson paras vuosi oli 2007, jolloin julkisen puolen henkilöstömäärä kasvoi peräti 13,2 prosenttia edellisvuodesta. Henkilötyövuosien määrä on vähentynyt vuosina 2002 (-7,3 %), 2003 (-3,9 %), 2004 (-3 %), 2008 (-3,4 %) ja 2010 (-2,4 %). Vuonna 2011 kasvua kertyi varovaiset 1,1 prosenttia edellisvuodesta. Julkisten terveys- ja sosiaalipalveluiden toimialoilla henkilöstömäärä kasvoi viime vuoden toisella (+2,4 %) ja kolmannella (+2,3 %) neljänneksellä. Ensimmäisellä ja viimeisellä neljänneksellä henkilöstömäärä hiipui hieman ollen kumpaisellakin 0,2 prosenttia alhaisemmalla tasolla kuin vastaavina neljänneksinä vuotta aiemmin. Vuoden 2012 alku näytti lupaavalta, kun toimialan henkilöstömäärä kasvoi 5,8 prosenttia vuoden 2010 tammi-maaliskuusta.

Trendisarjatarkastelu osoittaa yksityisten terveys- ja sosiaalipalveluiden henkilöstömäärän olevan selkeässä ja varsin tasaisessa kasvussa. Julkisten palveluiden osalta henkilöstömäärä on pysynyt hyvin samankaltaisena viimeiset neljä vuotta. Muutaman vuoden notkahduksen jälkeen henkilöstömäärän trendi on tällä hetkellä noin vuoden 2001 tasolla.

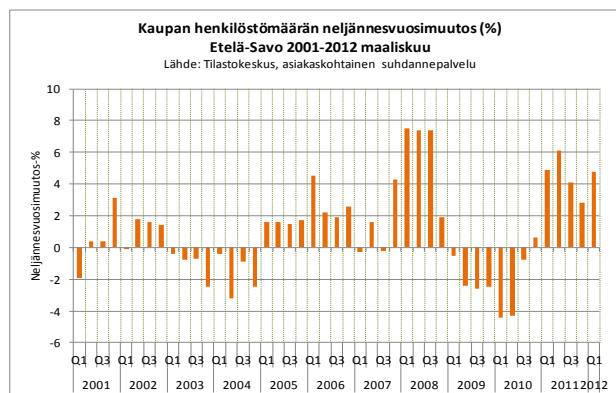
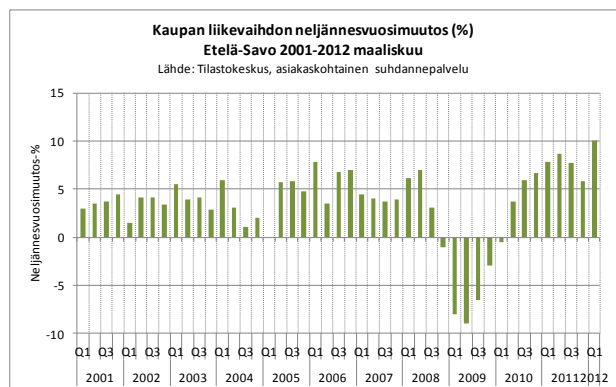
Kaupan ala kasvoi edelleen

Kauppa (tol G)	
Toimipaikkoja 1546 kpl	
Yritysten liikevaihto (1000 €) 2010	1 457 551
Liikevaihdon kasvu 2011 (%)	7,5
Yritysten henkilöstömäärä 2010	5 254
Henkilöstömäärän kasvu 2011 (%)	4,5
Liikevaihto/ henkilö 2010 (1000 €)	277

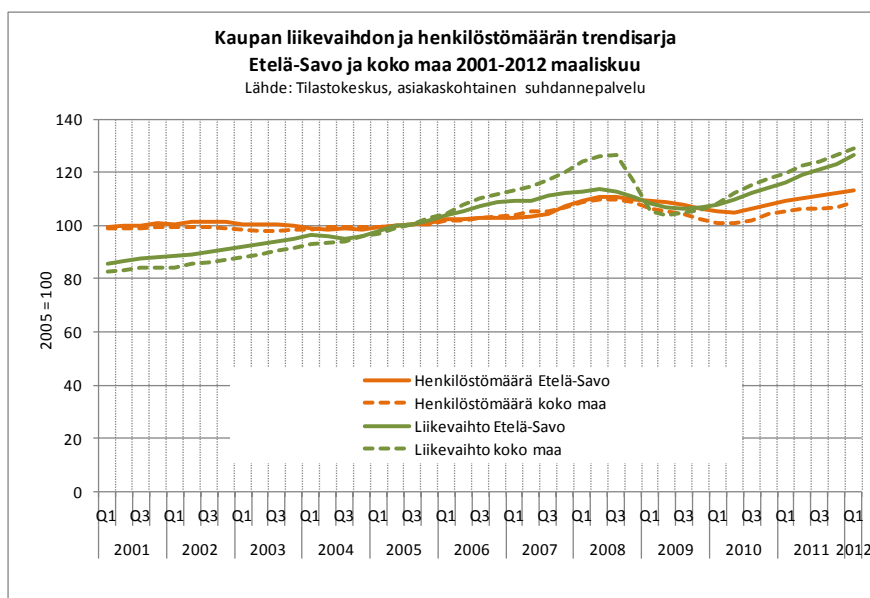
Tukku- ja vähittäiskaupan suhdanteet ovat Etelä-Savossa olleet varsin vahvassa kasvussa viimeiset pari vuotta. Taantuma koetteli toimialaa, ja tarkastelujakson syvimät notkahdukset koettiin vuosina 2009 ja 2010. Vähennykset sekä henkilöstömäärässä että liikevaihdossa olivat kuitenkin koko maata pienemmät.

Vuonna 2011 kaupanalan liikevaihto kasvoi ensimmäisellä neljänneksellä 7,8 prosenttia, toisella neljänneksellä 8,7 prosenttia, 7,7 prosenttia ja viimeisellä neljänneksellä 5,8 prosenttia. Positiivinen kehitys jatkui kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa, jolloin kasvua kertyi 10,1 prosenttia edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan nähden.

Myös henkilöstömäärän osalta kehitys oli vuonna 2011 myönteistä joskin liikevaihtoa maltillisempaa. Kasvua kertyi viime vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 4,9 prosenttia, toisella neljänneksellä 6,1 prosenttia, kolmannella neljänneksellä 4,1 prosenttia ja viimeisellä neljänneksellä 2,8 prosenttia vuoden 2010 vastaaviin neljänneksiin nähden. Kuluvan vuoden osalta henkilöstömäärän kasvuprosentti oli tammi-maaliskuussa 4,8.

Trendisarjatarkastelu osoittaa, että liikevaihdon kasvu on ollut henkilöstömäärän kasvua jyrkempää. Molempien osalta on kuitenkin palattu taantumaa edeltävälle tasolle, liikevaihdon osalta jopa reilusti sen yli. Toimialan liikevaihdon kasvu Etelä-Savossa on volyymiltaan koko maata pienempää, mutta mukailee vahvasti koko maan kehitystä. Henkilöstömäärän osalta kehitys on ollut päinvastaista; henkilöstömäärä on kasvanut Etelä-Savossa voimakkaammin kuin koko massa keskimäärin.

Uusia yrityksiä eniten kaupan alalle vuonna 2011

Vuonna 2011 Etelä-Savossa perustettiin 719 ja lopetettiin 518 yritystä. Kaikissa seutukunnissa aloittaneiden yritysten määrät olivat vuotta 2010 pienempiä. Lopettaneiden yritysten määrä lisääntyi Mikkelin sekä Savonlinnan seutukunnissa, Pieksämäen seutukunnassa lopettaneiden yritysten määrä sen sijaan väheni hieman (4,7 %) edellisestä vuodesta.

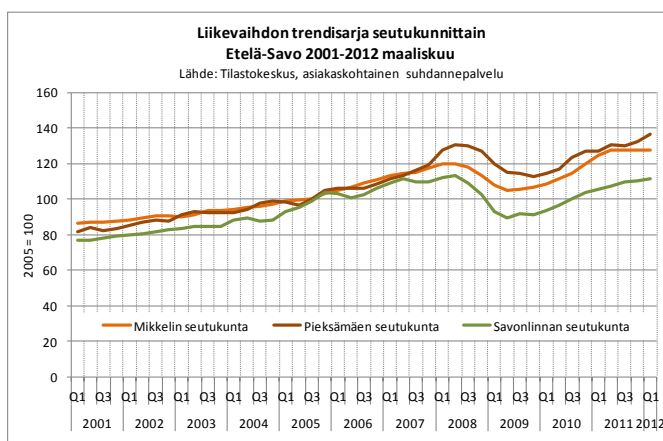
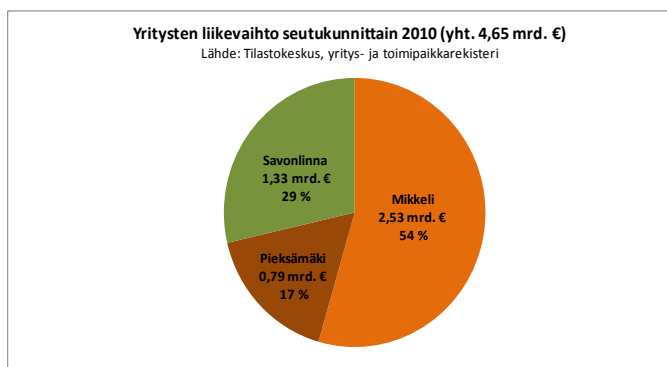
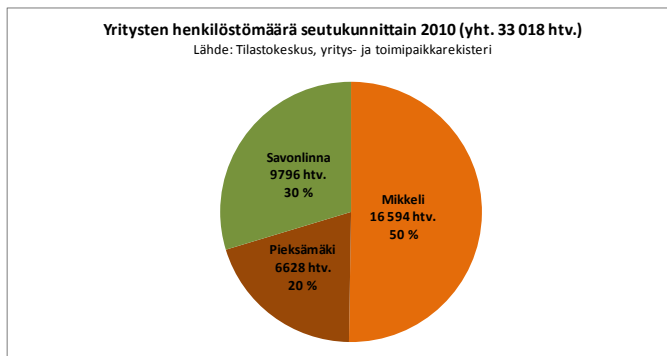
Päätoimialoittain tarkasteltuna koko Etelä-Savossa perustettiin vuonna 2011 edellisvuosista poiketen lukumääräisesti eniten uusia yrityksiä kaupan toimialalla (tol G), jossa toimintansa aloitti 131 uutta yritystä eli 18,2 prosenttia kaikista vuonna 2011 Etelä-Savossa aloittaneista yrityksistä. Kaupan toimiala on ollut kahden viimeisen vuoden aikana selvässä kasvussa. Aloittaneiden yritysten määrä toimialalla kasvoi 7,4 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Rakentamisen toimialalla (tol F) yrityksiä syntyi viime vuotta vähemmän, 26 prosenttia. Erityisesti erikoistuneessa rakennustoiminnassa yrityksiä perustettiin huomattavasti aiempaa vähemmän. Teollisuudessa (tol C) yrityskanta kasvoi hiukan aloittaneiden yritysten määrän pysyessä lähes ennallaan ja lopettaneiden yritysten määrän vähetessä reilulla kolmanneksella. Seutukunnittain tarkasteltuna Mikkelin ja Pieksämäen seutukunnissa uusia yrityksiä syntyi eniten kaupan toimialalle, kun taas Savonlinnan seutukunnassa uusia yrityksiä syntyi eniten rakennussektorille.

Palvelutoimialoilla (tol H, I, J, L, M, N, R, S) aloittaneiden yritysten määrä jäi noin kaksi prosenttia viime vuotta alhaisemmalle tasolle. Toimialalla on havaittavissa laskeva suuntaus vuodesta 2008 lähtien. Majoitus- ja ravitsemistoiminnan (tol I) aloittaneiden yritysten määrä laski vuonna 2011 noin kolmanneksella. Edellisvuotta pienempi lopettaneiden määrä piti kuitenkin koko yrityskannan varsin vakaana. Kuljetus- ja varastointialalla (tol H) on ollut vaikea tilanne koko tarkastelujakson ajan (pl. 2008 ja 2009) siinä mielessä, että uusia yrityksiä on syntynyt vähemmän kuin toimineita yrityksiä on lopetettu. Vuosi 2011 näytti hieman positiivisemmalta vuoden takaisesta, vaikka nettomuutokseksi tuli -1. Kiinteistöalalla (tol L) vallitsi edelleen vuonna 2008 alkanut laskeva kehitys.

Palvelualoista kasvua tapahtui vuonna 2011 informaation ja viestinnän toimialalla (tol J), missä aloittaneiden yritysten määrä yli kaksinkertaistui edellisestä vuodesta. Erityisesti kasvoi ohjelmistot ja konsultointi-toimiala, jossa toimintansa aloitti 17 yritystä. Määrä on enemmän kuin koskaan aikaisemmin vuosina 2005–2011. Taiteet, viihde ja virkistys toimialalla (tol R) aloittaneiden yritysten määrä kaksinkertaistui vuodentakaisesta ollen 23. Samalla toimintansa lopetti poikkeuksellisen vähän yrityksiä.

Terveys- ja sosiaalipalveluiden toimialalla (tol Q) syntyi 25 uutta yritystä. Aloittaneiden yritysten määrä putosi viime vuoden lukemista noin neljäsosaan.

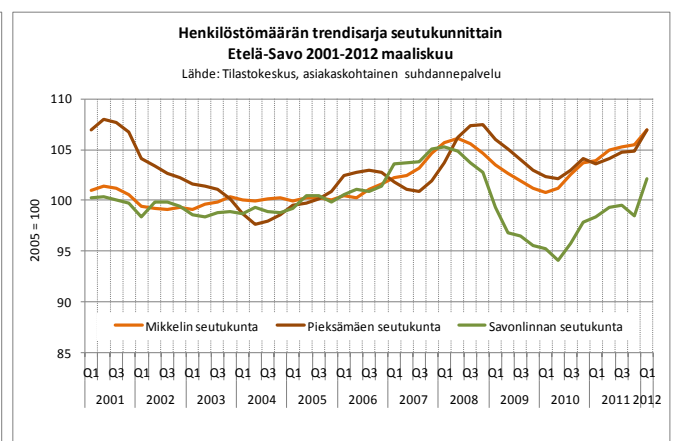
Seutukunnissa tasaista kasvua

Etelä-Savo jakautuu kolmeen seutukuntaan, joista jokaisella on omat erityispiirteensä. Vuoden 2010 tietojen mukaan Mikkeli on seutukunnista suurin henkilöstömäärällä ja liikevaihdolla mitattuna. Kaikkien seutujen talouden kuva on kehittynyt positiivisesti vuodesta 2010 vuoteen 2011.

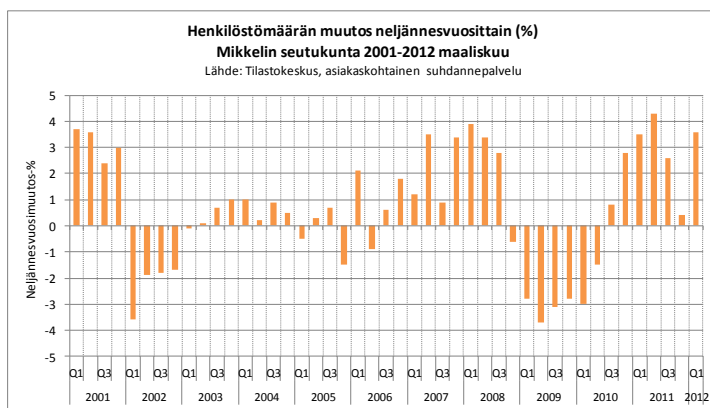
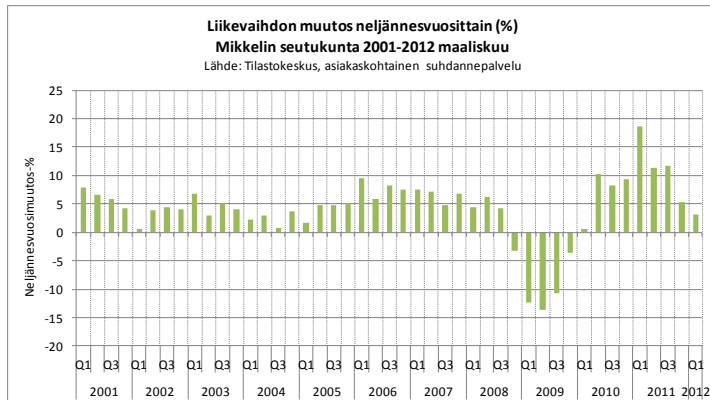
Vuosimuutosprosenttien mukaan kasvua on tapahtunut sekä henkilöstössä että liikevaihdossa. Henkilöstömäärät vähentyivät kaikissa seutukunnissa vuonna 2010, joten niiden kehitys on ollut erityisen vahvaa. Positiivinen suuntaus näkyy myös trendisarjoissa, joiden mukaan henkilöstömäärä on ollut varsin jyrkässä kasvussa kahden viimeisen neljänneksen osalta.⁴ Pieksämäen ja Mikkelin seuduilla ollaankin henkilöstömäärissä mitattuna taantumaa edeltävällä tasolla, mutta Savonlinnassa vielä sen alla.

Myös liikevaihdon osalta suhdannekuva on varsin positiivinen erityisesti Pieksämäen ja Savonlinnan seutukunnissa. Mikkeliissä liikevaihdon kehitys näyttäisi pysähtyneen vuoden 2011 toisen neljänneksen tasolle. Pieksämäen seutukunnassa kehitys on ollut kahteen muuhun seutuun verrattuna vahvinta jo viimeiset neljä vuotta.

⁴ Luvuissa ovat mukana niin yksityiset kuin julkiset yritykset ja yhteisöt sekä kolmannen sektorin toimijat.

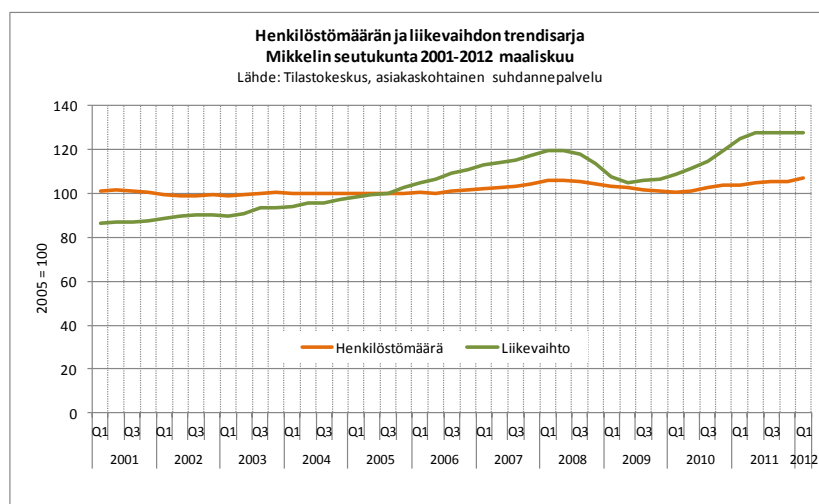
Mikkelin seutukunta (tol A-X)	
Toimipaikkoja 4934 kpl	
Yritysten liikevaihto (1000 €) 2010	2 532 979
Liikevaihdon kasvu 2011 (%)	11,3
Yritysten henkilöstömäärä 2010	16 594
Henkilöstömäärän kasvu 2010 (%)	2,7
Liikevaihto/ henkilö 2010 (1000 €)	153

Mikkelin seutukunnan kaikkien toimialojen liikevaihto kehittyi hyvin vuosina 2001–2008 kasvun vaihdellen 2,4 -7,7 prosentin välillä. Vuosi 2009 oli synkkä kaikkien tarkasteltavien seutukuntien osalta ja Mikkelin seutukunnassa yritysten liikevaihto putosi -10,0 prosenttia edellisvuodesta. Liikevaihto kääntyi kuitenkin nousuun heti seuraavan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Vuoden 2011 ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto kasvoi peräti 18,6 prosenttia, toisella neljänneksellä 11,3 prosenttia ja kolmannella neljänneksellä 11,7 prosenttia. Viimeisellä neljänneksellä kasvu tasaantui 5,4 prosenttiin ja koko vuonna yritysten liikevaihto lisääntyi 11,3

prosenttia vuoteen 2010 verrattuna. Kuluva vuoden ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihtoa kertyi 3,1 prosenttia enemmän kuin vuoden 2011 tammi-maaliskuussa.

Mikkelin seutukunnan kaikkien toimialojen henkilöstömäärä kehittyi parhaiten tarkastelujakson alussa vuonna 2001, jolloin kasvua edellisvuoteen verrattuna kertyi 3,2 prosenttia. Vuosina 2002 (-2,2 %) ja 2009 (-3,1 %) oltiin selkeästi laskusuunnassa. Vuoden 2011 ensimmäisellä neljänneksellä henkilöstömäärä katosi 3,5 prosenttia, toisella neljänneksellä 4,3 prosenttia ja kolmannella neljänneksellä 2,6 prosenttia. Viimeisellä neljänneksellä jäätin lähes vuoden 2010 loka-joulukuun tasolle, kun kasvua kertyi vaatimattomat 0,4 prosenttia. Koko vuonna kaikkien toimialojen henkilöstömäärä kasvoi 2,7 prosenttia edellisvuodesta. Kuluva vuoden ensimmäisellä neljänneksellä henkilöstömäärä kasvoi 3,6 prosenttia vuoden takaisesta.

Trendisarjatarkastelu osoittaa kaikkien toimialojen yritysten henkilöstömäärän pysytelleen hyvin tasaisena koko tarkastelujakson ajan. Tällä hetkellä kehityksessä ollaan niukassa kasvussa. Liikevaihdon osalta kasvu on viimeisen vuoden aikana tasaantunut.

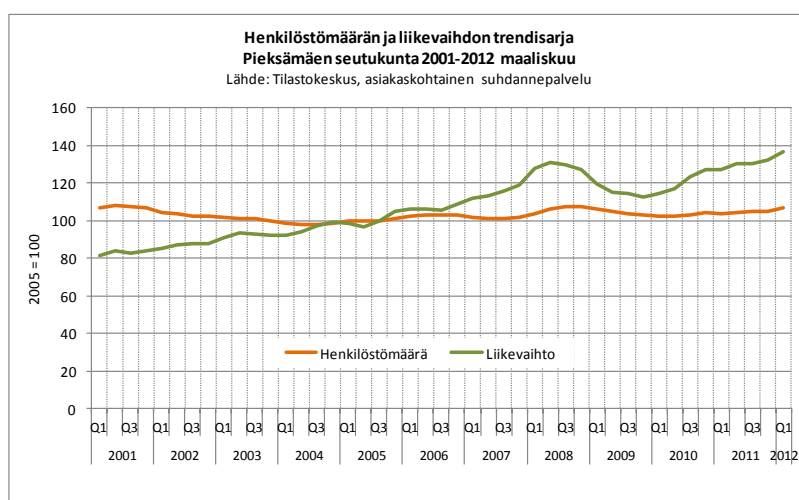
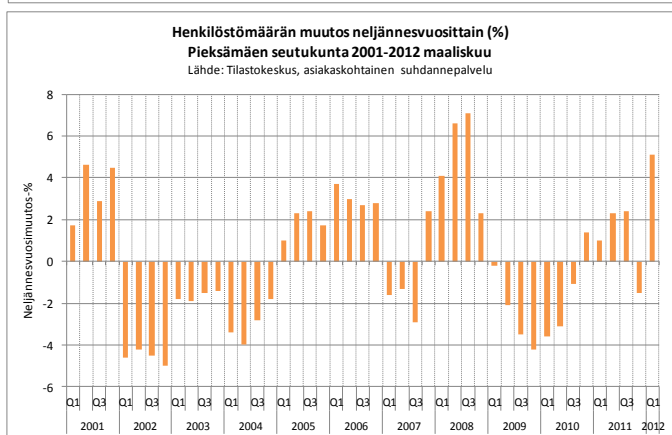
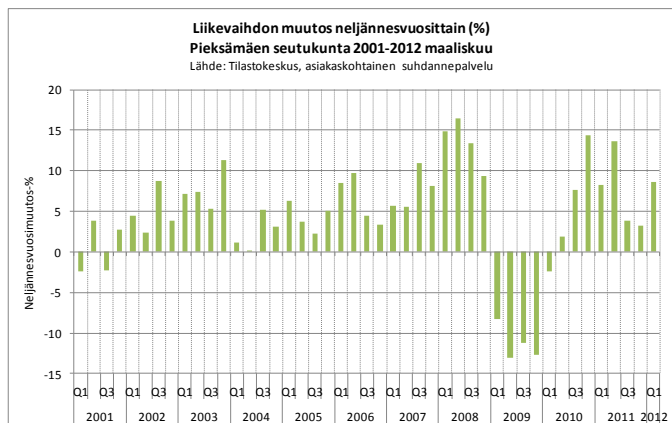
Pieksämäki

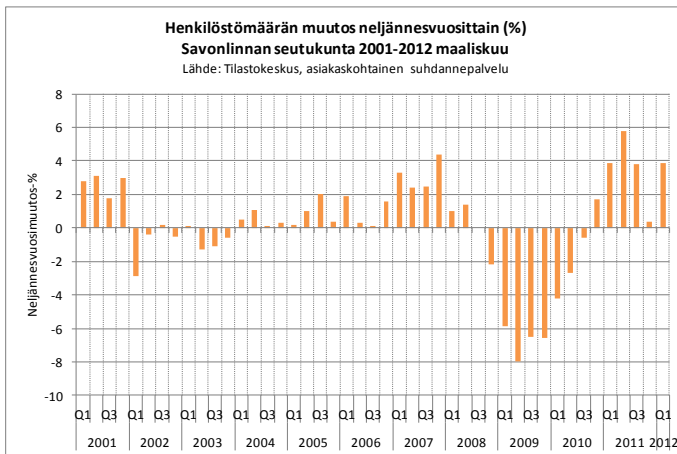
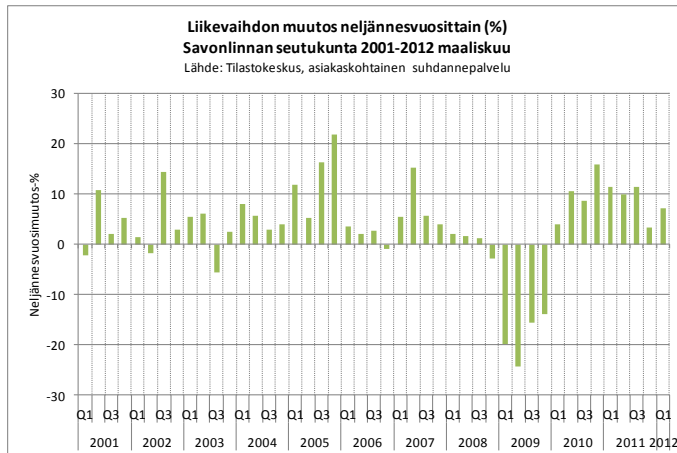
Pieksämäen seutukunta (tol A-X)	
Toimipaikkoja 2234 kpl	
Yritysten liikevaihto (1000 €) 2010	786 338
Liikevaihdon kasvu 2011 (%)	7,0
Yritysten henkilöstömäärä 2010	6 628
Henkilöstömäärän kasvu 2011 (%)	1,0
Liikevaihto/ henkilö 2010 (1000 €)	119

Myös Pieksämäen seutukunnassa kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi vuoteen 2009 saakka. Erityisen hyvä oli heikkoa suhdannekehitystä edeltävä vuosi 2008, jolloin kaikkien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto lisääntyi peräti 13,4 prosenttia edellisvuodesta. Vuonna 2009 kaikkien alojen liikevaihtoa kertyi 11,4 prosenttia edellisvuotta vähemmän. Positiivinen kehitys alkoi Pieksämäen seutukunnassa vuoden 2010 toisella neljänneksellä. Vuoden 2011 kasvulukemat olivat neljänneksittäin 8,2 prosenttia, 13,7 prosenttia, 3,9 prosenttia ja 3,2 prosenttia. Koko vuonna kaikkien toimialojen liikevaihtoa kertyi 7,0 prosenttia enemmän kuin vuonna 2010. Positiivinen kehitys jatkui vuoden 2012 ensimmäisellä neljänneksellä, kun kasvua kertyi 8,6 prosenttia vuotta aiemmasta.

Pieksämäen seutukunnan kaikkien toimialojen henkilöstömäärän kannalta tarkastelujakson paras vuosi oli 2008, jolloin kasvua kertyi 5,0 prosenttia edellisvuodesta. Tätä seurasi puolestaan kaksi negatiivisen kehityksen vuotta 2009 (-2,5 %) ja 2010 (-1,6 %). Kehitys kääntyi jälleen myönteiseksi vuoden 2010 viimeisellä neljänneksellä. Vuoden 2011 tammi-maaliskuussa henkilöstömäärä kasvoi 1,0 prosenttia, huhtiksesäkuussa 2,3 prosenttia ja heinä-syyskuussa 2,4 prosenttia vuoden takaisista vastaavista ajanjaksoista. Viimeisellä neljänneksellä kaikkien alojen henkilöstömäärä väheni -1,5 prosenttia edellisvuodesta. Kuluvaan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä oltiin jälleen kasvusuunnassa, kun lisäystä vuotta aiempaan kertyi 5,1 prosenttia.

Trendisarja osoittaa lähes samankaltaista kehitystä kuin Mikkelin seudulla: henkilöstömäärä on pysytellyt hyvin tasaisena ja liikevaihto on kasvanut voimallisemmin. Mikkelin seutukunnasta poiketen vuonna 2010 alkanut liikevaihdon kasvu jatkuu edelleen.

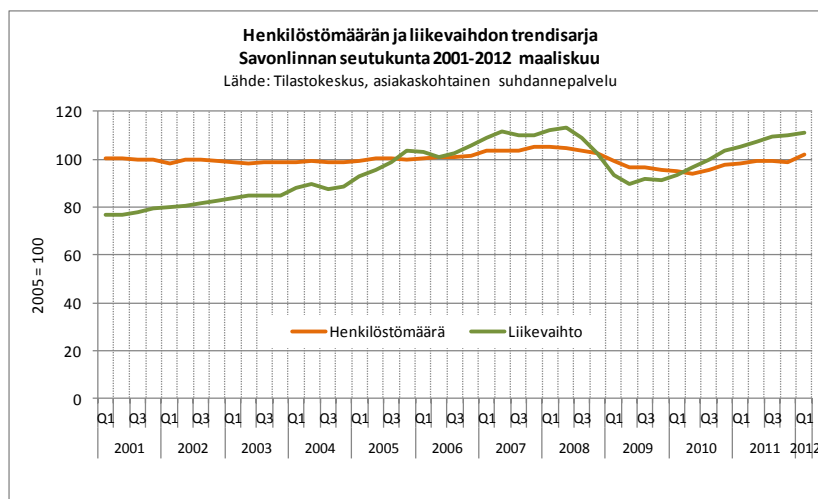
Savonlinnan seutukunta (tol A-X)	
Toimipaikkoja 3381 kpl	
Yritysten liikevaihto (1000 €) 2010	1 331 614
Liikevaihdon kasvu 2011 (%)	8,6
Yritysten henkilöstömäärä 2010	9 796
Henkilöstömäärän kasvu 2011 (%)	3,5
Liikevaihto/ henkilö 2010 (1000 €)	136

Kahden muun seutukunnan tavoin kaikkien toimialojen liikevaihto kehittyi myönteisesti Savonlinnankin seutukunnassa vuoteen 2009 asti, jolloin liikevaihto romahti 18,4 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi. Kuitenkin jo seuraavana vuonna liikevaihto kasvoi kaikilla neljänneksillä. Vuoden 2011 ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto kasvoi 11,3 prosenttia, toisella neljänneksellä 9,9 prosenttia ja kolmannella neljänneksellä jälleen 11,3 prosenttia. Viimeisellä neljänneksellä kasvua kertyi 3,2 prosenttia vuotta aiemmasta ja koko vuonna kaikkien alojen yhteenlaskettu liikevaihdon kasvu oli 8,6 prosenttia vuodesta 2010. Kuluvaan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto kasvoi 7,1 prosenttia vuotta aiemmasta.

Savonlinnan seutukunnan kaikkien toimialojen henkilöstömäärä reagoi kaikista Etelä-

Savon seutukunnista voimakkaimmin heikkoon suhdannetilanteeseen vuonna 2009. Vielä vuonna 2010 henkilöstömäärä jäi 1,4 prosenttia miinukselle edellisvuodesta, kasvusuuntaus tosin alkoi viimeisellä neljänneksellä. Vuosi 2011 oli positiivisen kehityksen aikaa: henkilöstömäärä kasvoi ensimmäisellä neljänneksellä 3,9 prosenttia, toisella neljänneksellä 5,8 prosenttia ja kolmannella neljänneksellä 3,8 prosenttia vuotta aiemmasta. Viimeinen neljännes jäi lähes vuoden takaiselle tasolle, kun lisäystä kertyi vain 0,4 prosenttia. Koko vuonna 2011 Savonlinnan seutukunnan kaikkien alojen henkilöstömäärä kasvoi 3,5 prosenttia edellisvuodesta. Kuluvaan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kasvua kertyi 3,9 prosenttia.

Trendisarjatarkastelu osoittaa Savonlinnan seutukunnan henkilöstömäärän kivunneen vuoden 2005 tasolle ja liikevaihdon olevan lievässä kasvussa ja yltäneen jo taantumaa edeltävälle tasolle.

Liitteet

Liite 1. Aineistossa käytetyt käsitteet

TUOTEESELOSTE

Asiakaskohtaisen suhdannepalvelun tuottamat kuukausitason indeksit mittaavat tarkasteltavan muuttujan **muutosta** suhteutettuna perusvuoden tasoon. Perusvuotena käytetään vuotta 2005 (2005=100). Tilaston lähdeaineistona on verohallinnon kausiveroaineisto (kokonaisaineisto), jonka lisäksi hyödynnetään Tilastokeskuksen omaa kuukausittaista suoraa tiedonkeruuta sekä vuositilastoja.

Indeksien laskenta perustuu muutosestimointiin ja laskennassa käytetään ns. paneelimenetelmää. Menetelmässä vertaillaan tarkasteltavan kuukauden ja edellisen vuoden vastaavan kuukauden vertailukelpoisia havaintoja huomioimalla muun muassa yritysjärjestelyt ja kirjanpitoon liittyvät raportointikäytännön muutokset. Aineisto kattaa myös aloittaneet ja lopettaneet yritykset.

Käsitteet

Alkuperäinen indeksi sisältää kaiken kuukausittaisen vaihtelun toimialalla. Alkuperäisen indeksin lisäksi laskeaan myös kausitasoitettut ja trendisarjat.

Kausitasoitettu sarjasta on poistettu vuoden sisäinen systemaattinen vaihtelu. Kausivaihtelun aiheuttaa usein jokin ei-taloudellinen ilmiö, kuten säätilojen ja vuodenaikojen vaihtelu ja ihmisten toimintatavat.

Trendisarja kuvaa kehityksen suuntaa pidemmällä aikavälillä. Trendin loppupään tulkinnassa on hyvä noudattaa harkintaa, sillä trendikuvaajan loppuosa muuttuu usein tulevien kuukausitietojen päivittämisen jälkeen. Trendin rinnalla kannattaa tutkia myös alkuperäisen indeksin käyttäytymistä. Trendikuvaaja soveltuu hyvin myös eri toimialojen sekä alueiden väliseen vertailuun.

Muutosprosentit on laskettu alkuperäisestä indeksisarjasta ja ne vertaavat tarkasteltavan ajanjakson kehitystä aina edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Esimerkiksi tammikuuta 2011 verrataan tammikuuhun 2010. Neljännes-, puolivuosi- ja vuosimuutosprosentit lasketaan vertaamalla alkuperäisen indeksisarjan halutun ajanjakson indeksipistelukujen summaa edellisen vuoden vastaavaan summaan.

Kausitasoitettu sarjasta voi laskea myös muutosprosentteja, joissa helmikuuta 2011 verrataan tammikuuhun 2011 eli edelliseen kuukauteen. Tällöin on kuitenkin suositeltavaa käyttää kolmen kuukauden liukuvaa keskiarvoa (=kolme kuukautta lasketaan yhteen sekä tarkasteltavasta jaksosta, että vertailujaksosta) kausitasoitettu sarjasta, sillä se antaa selkeämmän kuvan suhdannekäänteistä.

Yritysten ja toimipaikkojen kuukausittaisissa lukumäärissä ovat mukana ne aineiston yritykset tai toimipaikat, jotka ovat tarkasteltavasta muuttujasta riippuen tuottaneet liikevaihtoa, maksaneet palkkoja tai joilla on ollut kokopäivätyöllisiä. Aineiston uusimpien kuukausien lukumäärätiedolla voi arvioida aineiston kertymistä. Viralliset yritysten ja toimipaikkojen vuositasoiset lukumäärät tuottaa Tilastokeskuksen yritysrekisteri. Yritysrekisterin vuositasoiset lukumäärätiedot sisältävät myös rakennetietoihin.

Muuttujat

Liikevaihto lasketaan ilman arvonlisäveroa. Kuvattava liikevaihto voi sisältää joitakin tuloslaskelman liikevaihtoon kuulumattomia eriä, kuten käyttöomaisuuserien myyntejä, muita tuottoja, satunnaisia eriä, käänteisesti verovelvollisia ostoja, tuotteiden omaa käyttöä ja agentuurien myyntiä. Poikkeukselliset erät poistetaan laskennasta.

Palkkasumma tarkoittaa yritysten maksamien bruttomäärien palkkojen summaa. Palkkoihin sisällytetään kaikkien yrityksen palveluksessa olevien työntekijöiden rahamääräiset korvaukset kuukauden aikana tehdystä työstä. Palkat sisältävät kaikki työntekijöiltä kannettavat tuloverot ja sosiaaliturvamaksut sekä lisäksi erilaiset lisätyöt (ylityö, yötyö), bonukset ja lomarahat. Palkkaan sen sijaan eivät kuulu optiot, työn tekemiseen liittyvät kulut tai työnantajan sosiaaliturvamaksut.

Henkilöstömäärä-indikaattorilla tarkoitetaan yritysten kokopäivätyöllisten määrää kalenterikuukauden aikana. Esimerkiksi kaksi puolipäiväistä työntekijää vastaa yhtä kokopäivätyöllistä. Henkilöstömääräindikaattori tuotetaan

yrittäjärekisterin kahden vuoden takaisesta henkilöstömäärätiedosta sekä ansiotason muutoksesta puhdistetun palkkasummakehityksen perusteella. Yrittäjien henkilöstömäärä estimoidaan liikevaihdon kehityksen perusteella. Yrityksille, joilta ei ole kahden vuoden takaista henkilöstötietoa, lasketaan henkilöstömäärä jakamalla yrityksen palkkasumma toimialan keskipalkalla.

Vientitiedot ovat osa liikevaihtoa. Vienti koostuu verottomasta liikevaihdosta, EU:n sisäisestä viennistä ja EU-alueen ulkopuolisesta viennistä. Liikevaihdon tavoin vientiin ei sisällytetä arvonnalisäveroa.

Rakennetiedot

Rakennetiedot sisältävät toimeksiantoon sisältyvien yritysten ja toimipaikkojen lukumäärät, kuvattavasta muuttujasta riippuen liikevaihdon, viennin tai palkkasumman vuositason absoluuttisen luvun euroina tai vuositason yhteenlasketun henkilöstömäärän. Rakennetiedot tuotetaan uusimmalta Tilastokeskuksen yritys- ja julkisyhteisörekisterin vuosilaston julkaisuvuodelta. Euromääräisten liikevaihto- ja henkilöstömäärätietojen lähteenä käytetään yritysrekisteriä. Palkkasumman ja viennin vuositiedot muodostetaan verohallinnon kausiveroaineistosta, koska yritysrekisteri ei sisällä toimipaikoista tietoa palkkasummasta eikä viennin määrästä.

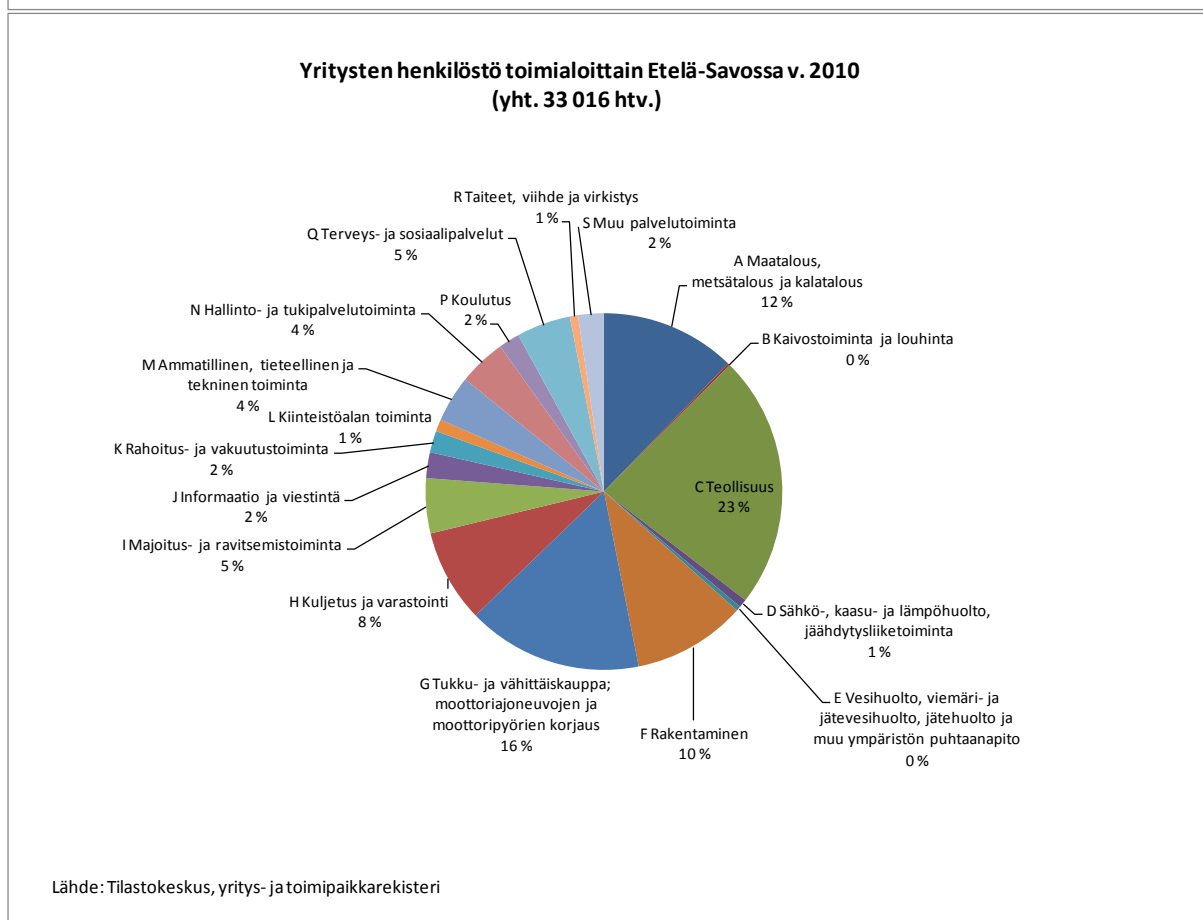
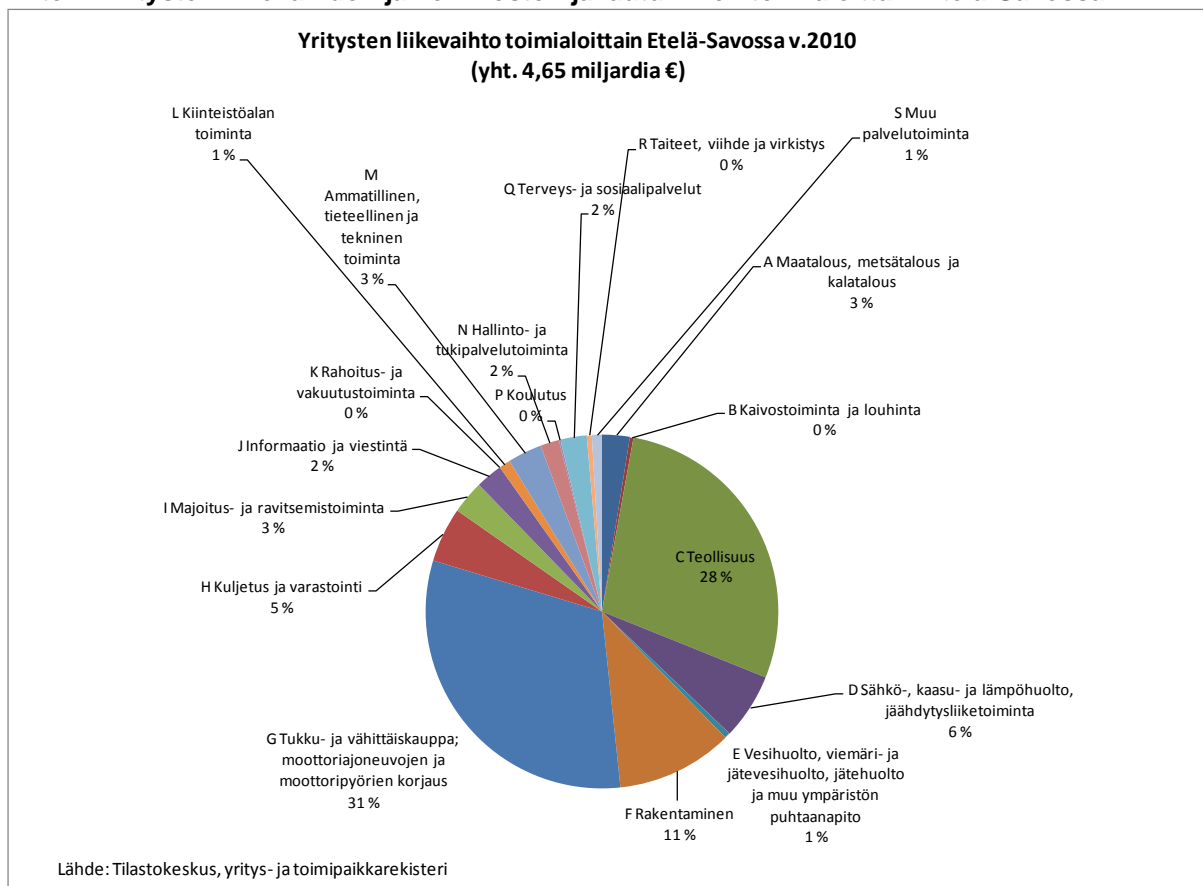
Tietojen revisoituminen

Revisio tarkoittaa tietojen tarkistumista. Tietojen tarkentuminen johtuu esimerkiksi laskentaan käytettävissä olevan aineiston muutoksista tai saaduista uusista tiedoista. Uusimman kuukauden osalta verohallinnon kausiveroaineiston kattavuus on liikevaihdolla mitattuna noin 95-98 prosenttia. Kausiveroaineisto kertyy 12 kuukauden ajan, jolloin yritykset voivat myös ilmoittaa muutoksia aikaisemmin ilmoittamiinsa tietoihin. Myös Yritys- ja toimipaikkarekisterin vuositiedot päivittyvät 2-12 kuukauden viiveellä tarkasteltavan ajankohdan päättymisestä. Yritysjärjestelyt, yritysten toimipaikkarakenteen muutokset, toimialojen muutokset ja yritysten aloittamiset sekä lopettamiset aiheuttavat myös tarkentumista tietoihin.

Tietojen tarkentumisesta johtuen tietoja julkaistaessa on hyvä mainita minkä ajankohdan tiedot tarkentuvat ja mihin ajankohtaan asti.

Lähde: Tilastokeskus, asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Liite 2. Yritysten liikevaihdon ja henkilöstön jakautuminen toimialoittain Etelä-Savossa

Liite 3. TOL 2008 –toimialaluokitus kaksinumerotasolla katsauksessa esiteltyjen toimialojen osalta

C Teollisuus

- 10 Elintarvikkeiden valmistus
- 11 Juomien valmistus
- 12 Tupakkatuotteiden valmistus
- 13 Tekstiilien valmistus
- 14 Vaatteiden valmistus
- 15 Nahan ja nahkatuotteiden valmistus
- 16 Sahatavaran sekä puu- ja korkkituotteiden valmistus (pl. huonekalut); olki- ja punontatuotteiden valmistus
- 17 Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus
- 18 Painaminen ja tallenteiden jäljentäminen
- 19 Koksin ja jalostettujen öljytuotteiden valmistus
- 20 Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus
- 21 Lääkeaineiden ja lääkkeiden valmistus
- 22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus
- 23 Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus
- 24 Metallien jalostus
- 25 Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)
- 26 Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuotteiden valmistus
- 27 Sähkölaitteiden valmistus
- 28 Muiden koneiden ja laitteiden valmistus
- 29 Moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja puoliperävaunujen valmistus
- 30 Muiden kulkuneuvojen valmistus
- 31 Huonekalujen valmistus
- 32 Muu valmistus
- 33 Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus

F Rakentaminen

- 41 Talonrakentaminen
- 42 Maa- ja vesirakentaminen
- 43 Erikoistunut rakennustoiminta

G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus

- 45 Moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien tukku- ja vähittäiskauppa sekä korjaus
- 46 Tukkukauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)
- 47 Vähittäiskauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)

H Kuljetus ja varastointi

- 49 Maaliikenne ja putkijohtokuljetus
- 50 Vesiliikenne
- 51 Ilmaliikenne
- 52 Varastointi ja liikennettä palveleva toiminta
- 53 Posti- ja kuriiritoiminta

I Majoitus- ja ravitsemistoiminta

- 55 Majoitus
- 56 Ravitsemistoiminta

J Informaatio ja viestintä

- 58 Kustannustoiminta
- 59 Elokuv-, video- ja televisio-ohjelmatuotanto, äänitteiden ja musiikin kustantaminen
- 60 Radio- ja televisiotoiminta
- 61 Televiestintä
- 62 Ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta
- 63 Tietopalvelutoiminta

M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta

- 69 Lakiasia- ja laskentatoimen palvelut
- 70 Pääkonttorien toiminta; liikkeenjohdon konsultointi
- 71 Arkkitehti- ja insinööripalvelut; tekninen testaus ja analysointi

72 Tieteellinen tutkimus ja kehittäminen
73 Mainostoiminta ja markkinatutkimus
74 Muut erikoistuneet palvelut liike-elämälle
75 Eläinlääkintäpalvelut

N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta

77 Vuokraus- ja leasingtoiminta
78 Työllistämistoiminta
79 Matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toiminta; varauspalvelut
80 Turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut
81 Kiinteistön- ja maisemanhoito
82 Hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle

Q Terveys- ja sosiaalipalvelut

86 Terveyspalvelut
87 Sosiaalihuollon laitospalvelut
88 Sosiaalihuollon avopalvelut

Julkaisusarjan nimi ja numero Raportteja 90/2012					
Vasruualue Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri					
Tekijät Hanna Kautiainen, Hanna Tarvainen		Julkaisu aika Syyskuu 2012			
		Kustantaja Julkaisija Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus			
		Hankkeen rahoittaja toimeksiantaja TENHO/Ennakointi			
Julkaisun nimi Etelä-Savon aluetaloustarkastus 2012					
<p>Tiivistelmä</p> <p>Etelä-Savon aluetaloustarkastus 2012 esittelee maakunnan tilaa ja viimeaikaista kehitystä. Tarkastus on yksi työkaluista maakunnan kehityksen seurannassa ja tulevaisuuden ennakkoinnissa. Vuosittain laadittavan tarkastuksen teossa on hyödynnetty viimeisimpiä saatavilla olevia tilastoaineistoja. Keskeisen osan tarkastusta muodostavat Tilastokeskukselta hankitut yritysten liikevaihtoa, vientiä ja henkilöstömäärän kehitystä kuvaavat indeksisarjat Etelä-Savon kannalta keskeisiltä toimialoilta ja yritysryhmistä. Indeksisarjojen tiedot yltyvät vuoden 2011 maaliskuulle saakka. Maakuntatasoisen tiedon ohella tarkastuksessa tarkastellaan henkilöstömäärän ja liikevaihdon kehitystä myös Mikkelin, Pieksämäen ja Savonlinnan seutukunnissa. Tarkastuksen ovat koonneet Etelä-Savon ELY-keskuksen TENHO –hankkeen ennakointiasiantuntijat.</p> <p>Etelä-Savon kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi vuonna 2011 maan keskimääräistä nopeammin. Päätoimialoista suhteellisesti eniten kasvoivat teollisuus ja palvelut. Teollisuuden osalta kasvua ryödyttää yritysten liikevaihdon ja henkilöstömäärän tuntuva supistuminen taantumien aikana. Reippaasta kasvusta huolimatta teollisuudessa ei ole edelleenkään saavutettu taantumaa edeltävää tasoa.</p> <p>Liikevaihdolla mitattuna palvelutoimialat kasvoivat 9,4 prosentilla vuonna 2011, mikä on enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Trendisarjatarjonta osoittaa palveluiden olevan suhteellisesti parhaimmassa kasvussa. Kaupanalan liikevaihto on kehittynyt päätoimialoista hitaiten, vuodesta 2010 vuoteen 2011 yhteensä 7,5 prosenttia.</p> <p>Suhteellisesti suurin liikevaihdon kasvu vuodesta 2010 vuoteen 2011 on tapahtunut teollisuuden toimialalla niin henkilöstömäärällä (10,7 %) kuin liikevaihdollakin (11,6 %) mitattuna. Kasvu on ollut myös korkeampaa kuin koko maassa keskimäärin. Teollisuuden henkilöstömäärän kehitys on ollut ylivoimaisesti voimakkainta muihin toimialoihin verrattuna, mitä osaltaan selittää alan suurin henkilöstömäärän pudotus taantumavuonna 2009.</p> <p>Rakennusallalla kasvu on ollut päätoimialoista voimakkainta koko 2000-luvun ajan, mutta taantuma supisti myös rakentamisen volyymin. Vuonna 2011 kasvu näyttäisi jääneen hitaammaksi.</p>					
Asiasanat (YSA:n mukaan) Etelä-Savo, aluetalous, suhdanteet, ennakointi, aluekehittäminen, tilastot					
ISBN (painettu)		ISBN (PDF) 978-952-257-621-7		ISSN-L 2242-2846	
				ISSN (painettu) 2242-2854	
www www.ely-keskus.fi/julkaisut www.doria.fi		URN URN:ISBN:978-952-257-621-7		Kieli Suomi	
				Sivumäärä 32	
Julkaisun myynti/jakaja Julkaisu on ladattavissa ylläolevista www-osoitteista.					
Kustannuspaikka ja aika Mikkeli syyskuu 2012				Painotalo	

Etelä-Savon talous selvässä kasvussa vuonna 2011

Etelä-Savon kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi vuonna 2011 maan keskimääräistä nopeammin. Päätoimialoista suhteellisesti eniten kasvoivat teollisuus ja palvelut. Kaupanalan liikevaihto kehittyi päätoimialoista hitaiten, joskin myös se kasvoi. Rakennusallalla kasvu on ollut päätoimialoista voimakkainta koko 2000-luvun ajan, mutta taantuma supisti myös rakentamisen volyymia. Vuonna 2011 kasvu näyttäisi hidastuneen.

Etelä-Savon aluetaloustilasto 2012 esittelee maakunnan tilaa ja viimeaikaista kehitystä. Katsaus on yksi työkaluista maakunnan kehityksen seurannassa ja tulevaisuuden ennakkoinnissa. Vuosittain laadittavan katsauksen teossa on hyödynnetty viimeisimpiä saatavilla olevia tilastoaineistoja. Keskeisen osan katsausta muodostavat Tilastokeskuksen tuottamat yritysten liikevaihdon, viennin ja henkilöstömäärän kehitystä kuvaavat indeksisarjat Etelä-Savon kannalta keskeisiltä toimialoilta ja yritysryhmistä. Niiden tiedot yltävät maaliskuulle 2012.

RAPORTTEJA 90 | 2012

ETELÄ-SAVON ALUETALOUKATSAUS 2012

Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-257-621-7 (pdf)

ISSN-L 2242-2846

ISSN 2242-2854 (verkkopublication)

URN:ISBN:978-952-257-621-7

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto